

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

v. mayakovski

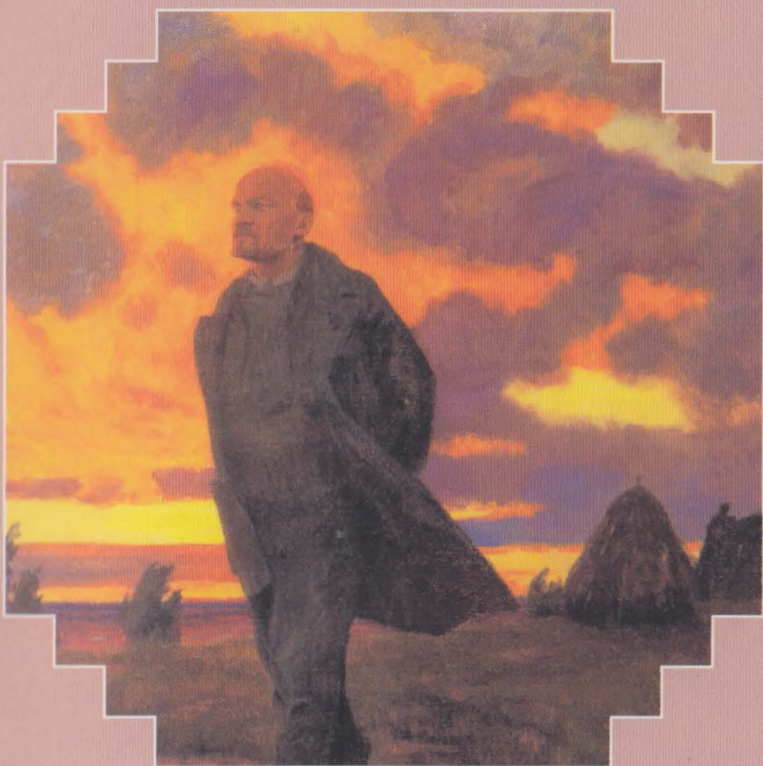
LENİN DESTANI

LENİN DESTANI

v. mayakovski

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

yarayınan

Yar Yayınları: 103

Şiir Dizisi: 4

Türkiye Yayını:
YAR YAYINLARI
Mayıs 2006-İstanbul

Baskı:
Can Matbaacılık
İpek İşmerkezi
Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 613 10 77

YAR YAYINLARI

Kuruluş: 1972

Yönetim:

Başmusahip Sokağı 10/1 Cağaloğlu-İstanbul

06.34.Y.0159-01

ISBN 975-7530-74-3

Mayakovski

LENİN DESTANI

Türkçesi:
Güneş Bozkaya
Nadiye R. Çobanoğlu

yar yayınları

MAYAKOVSKİ, YENİ BİR DÜNYANIN ŞAİRİ

Mayakovski'nin yarattığı eser, yirminci yüzyılda sanat ve kültürün tüm gelişiminde çok ötelere varan bir etkiye sahip, devasa büyüklükte bir olaydır. Sosyalist sanatın bu önde gelen ustasının bıraktığı miras, lirik şiir ve hicivleri, uzun şiirler, destanlar ve tiyatro eserlerini, nesir denemeleri ve eleştirel makaleleri, öğretici kitaplar ve resimleri içerir. Yine de, Mayakovski'nin gerçek büyüklüğünün nedeni, yaratıcılığının boyutlarında yada hem şiir sanatının gizlerini, hem de sahne yasalarını çok iyi bilmesinde değil, hatta usta bir deneme yazarı gibi kalem ve iyi bir ressam gibi fırça oynatmasında da değil, her şeyden önce milyonların gönlünü kazanmış bir ozan olmasında aranmalıdır.

Birçok kez Mayakovski için “şair-halk savunucusu” denmiştir ve bunda, en azından, yeterince gerçek payı vardır. Yaşadığı zamanın en önemli olay ve sorunlarını ele alan şiirleri, proleter devrimin hazırlanışını ve gerçekleşmesini gören yeni çağın güçlü sesidir. Benzetmelerinin gerçekçiliği, mecazlarının cüretkar yeniliği, şiirsel ritimlerindeki şaşırtıcı güç ve sürükleyicilik, onun eserlerinde, bir siyaset yazarının tutkusuyla çarpıcı bir esini ve özgün duygulandırma yeteneğini birleştirir. Mayakovski'nin şiirinin en belirgin özelliklerinden biri de, kalabalıklara seslenme-

sidir, bu şiirler, doğası gereği, kitleler önünde okunmak için kaleme alınmıştır.

Büyük ölçüde, tüm yaşamının ve çalışmalarının bilançosu olan *Yüksek Sesle ve Dobra Dobra* adlı şiirinde, Mayakovski, kendisi için “ajitator, yayık ağızlı ring lideri” dedikten sonra içtenlikle ekler: “...güzel sözlerle kulaqları okşamaya alışmıştım.” Şiir sanatını gerçekten çok iyi bilirdi, dizelerinin tamamı ajitasyon yada hitabet türünden seslenişlere indirgenemez. Aşk itirafları, feryatlar, ıstıraplar, yaslar, acı alaylar ve hoş bir mizah da şiirleri arasında yer alır. Diğer bir deyişle, Mayakovski'nin şiiri yalnızca genelde farklı biçimlere bürünmekle kalmaz, uyumlu, tannan kurgusu içinde zengin bir renk çeşitliliği de gösterir.

Mayakovski'nin şiirsel mantık için benimsediği biçim ne olursa olsun, lirik öge, eserlerinde belirleyici bir rol oynar. Mayakovski'nin yeteneğinin bu yönü, Sovyet halkının önde gelen bir siması, parlak bir deneme yazarı ve edebiyat eleştirmeni olan Anatoli Lunaçarski tarafından en açık biçimde ortaya konmuştur. 1923 kışında, bir dinletide, Mayakovski'nin *O* adlı uzun şiirini dinleyen Lunaçarski, bu konuda şunları yazmıştır: “Daha önceden de biliyordum, ama bugün iyice ikna oldum, Volodya lirik bir şair, çok ince ruhlu bir lirik şair. Ancak, kendisi bile çoğu zaman anlayamıyor bunu. Hem halkın savunucusu, hem ajitator, hem de lirik bir şair.”

Lirik şiirde, nesnel dünya, genellikle şairin duyguları aracılığıyla dışa yansır: Yaşamın olay ve gerçekleri, bu olayların bıraktığı izler ve yazarın bunlara karşı gösterdiği ruhsal tepkiler biçiminde, duygular aleminde belirir.

Bu özellik, Mayakovski'nin eserlerinde iyice belirgindir. Sınıf savaşı, dış ülkelere yolculuk yada sanat tartışmaları olsun, şairin olaylar ve olgular karşısındaki tavrı,

onu kalemi eline alıp şiir yapısının zorunlu kıldığı eşsiz benzersiz, taklit edilemez buluşların gerektirdiği büyük duygusal güç ve tutkuyla içini dökmeye iter. Böyle eserlerde, yaşamın çeşit çeşit olaylarının muhasebesi, şairin kendi düşünce ve duygularının dışavurumuyla ve yazarın iç dünyasının, “benliğinin” dışa açılımıyla birleşir.

“Zamanım ve ben” -Mayakovski, *Yüksek Sesle ve Dobra Dobra* adlı şiirinin konusunu böyle tanımlar. Bu kelimeler, Mayakovski'nin dizelerinin doğasını, destansı soluğunun ve lirik derinliğinin bileşimini, tüm eserlerinin başlığı olabilecek kadar iyi dile getiriyor.

Her ne kadar çelişkili görünürse de, Mayakovski, şiirlerinde ve halkın önünde yaptığı konuşmalarda, sık sık lirik şiire saldırılarda bulunurdu. *Yıldönümü Şiiri* adlı eserinde, “Lirik şiir çoğumuzu yumuşatıp hamur yaptı,” diye yazıyordu. Aşk dizeleriyle, özellikle acı acı alay eder. “İnsanları aşka düşürecek fısıldayan dizeler”in karşıtı olarak, “Denikin'i Oryol'dan kaçırarak gümbürdeyen dizeler”i gösterir. Yine de böylesine tutkuyla karşı çıkışları, lirizmi tümüyle yadsıdığı anlamına gelmez. Aynı *Yıldönümü Şiiri* adlı eserinde, şu itirafta bulunuyordu:

*Kahrolası şiir,
inatçı şeydir.*

*Vardır
ve yok edilemez -bu bir gerçektir.*

Mayakovski'nin bazı lirik şiir biçimlerine eleştirel bakış açısının kaynakları çeşitlidir. En başta, ozanın, “eski” lirik şiirin, geleneksel aşk ve doğa konularıyla, yaşam üzerine felsefi esinlenmelerle sınırlı kaldığının bilincine varması gelir. Eski şiir kalıpları, yirminci yüzyılın son derece karmaşık yaşamı içinse çok daha sınırlıdır. Çağdaş insanın duygusal deneyimi ve özel yaşamı, sayısız önemli

tarihsel olayla bağlantılıdır. Yine, Mayakovski'nin lirik şiire saldırısı, onun şiirde öznelcilik ve şevksizliğe karşı ve özellikle ozanların kendi iç dünyalarını ifade etme hakkına sığınarak, çürümüş ruh hallerine yağdırdıkları övgülere karşı protesto niteliğindedir.

Mayakovski, lirik şiirin zamanın taleplerine uymayan ve kendi içsel yapısıyla çelişen sınırlarını zorlama gereksinimi duymuştu. Gerçekten de, çağın “evrensel alıcısı” olarak şiir, yalnızca yeni eğilimleri kayda geçirmekle kalmaz, ayrıca yirminci yüzyılda en geniş anlamıyla büyük tarihi olayların etkisi, tek tek bireylerin yazgısı ve kişilerin özel yaşamı üzerinde toplumsal süreçlerin etkisi de ölçülemeyecek derecede artmıştır.

Mayakovski, ana tema olarak siyasi ve toplumsal gerçekleri işleyen, yeni tip bir şiirin yaratıcısıdır. Mayakovski'nin lirik şiirinde, tarih, politika, aşk ve özel yaşamla ilgili tüm gerçekler, bir arka plan değil şiirsel betimlemenin temel nesnesi, şiirsel düşünüşün ana konusudur.

Yeni çağ, sözlü anlatımda yeni biçimler gerektiriyordu. Yaklaşan toplumsal dönüşümlerin uyandırdığı yoğun duygular nedeniyle, özellikle yirminci yüzyıl başlarında ve devrim öncesi yıllarda, edebiyatın yeni biçimlere bürünüşü ve yeni özellikler kazanışı çok belirgindi. Bu yeni anlatım yolları neler olacaktı? Bu sorunun yanıtı olarak, çeşitli yorumlar getirildi. Bazı yazarlar, yanıtı biçimin egemen olduğu çözümlerde aradılar. Genellikle, yirminci yüzyıl Sovyet edebiyatında, sanatta yenilik iddiası taşıyan, ama hiçbir zaman biçim deneme sınırlarını aşmayan “solculuk” eğilimlerine sıkça rastlanır.

Mayakovski'ye gelince, bu alandaki deneyimi son derece öğreticidir. Şair, önce klasik edebiyatı iyice incelemiş, oradan çıkardığı dersleri kendi şiir arayışına aktar-

mıştır. Özünde, onun bulduğu yenilikler, Rus şiirinin tarihsel oluşumu içinde yer alan, zamanın temel toplumsal olaylarına ve ruh haline had derecede ilgi duymak, militan toplum psikolojisi ve tutkulu halkçılık gibi bazı belli başlı özelliklerin yeni koşullar altında, yeniden canlandırılmasıdır. Pek çok Rus nesir ve şiir yazarının, örneğin Puşkin, Lermontov, Derzavin, Nekrasov, Blok, Gogol ve Dostoyevski'nin mirası, Mayakovski'nin eserlerinde dönüşmüş biçimiyle yansır ve canlanır. Şair, sanatının geçirdiği evrimin çeşitli aşamalarında bu klasik eserlere farklı bakış açılarıyla bakmış, hatta zaman zaman olumsuz görüşler de ileri sürmüştür. Ancak, Mayakovski'nin buluşu olan yeniliklerle, Rus klasikleri mirasıyla olan yaratıcı ilişkisi, aslında ayrılmaz biçimde birbirine bağlıdır.

Mayakovski'nin şiirinin en önemli özelliklerinden biri de, büyük toplumsal olaylara, onu, yani yazar Mayakovski'yi kişisel olarak etkileyişleri açısından bakmasıdır.

Örneğin, *Güzel!* adlı şiirinde kendi yazgısıyla devrimin ve ülkenin yazgısının birleşmesinden, yeni yaşamı yaratan kahramanca süreçten söz eder:

Telgraf
telleri gibi uğuldayan,
bu kahramanlık
zamanında,
kalbim
tek bir gerçeğe
karşı karşıya.
Savaşçılar ve
ülkem bunu yaratan,
ruhumun en derin
katmanlarında.

Bu kelimelerle Mayakovski, yarattığı estetik sistemin temel ilkelerinden birini dile getiriyor. Bu ilke, kendi benliğiyle halkın ruh hali ve duygularının birleştirilmesidir.

Bir yandan da, ozan kişisel koşullar nedeniyle ön plana çıkan duygularını dışa vurmaya başarır. Bunlar, ruhlara acı veren bir takım çarpışma, çelişki ve mücadelelerle dolu insanlık tarihi selinin bir parçacığı gibi kabul edilen, salt kişisel türden olgulardır.

Diğer bir deyişle, Mayakovski'nin lirik şiiri, olgunluğun doruğundayken, yine özünde destansı niteliktedir. Birçok kısa ve uzun şiiri, örneğin *Lenin Destanı* ve *Güzel!* için bu böyledir. Bu şiirler, yoğun, ruh yüceltici duygular uyandırır.

Mayakovski'nin eserlerine bu olağanüstü boyutları, bu muazzam gücü ve çekiciliği kazandıran nedir? Bugün farklı ülkelerde, farklı kuşaklar tarafından tekrar tekrar okunan bu dizeleri doğuran, şaire esin kaynağı olan nedir? Yada Mayakovski'nin şiirini besleyen düşünceler ve yaşam kaynağı nelerdir?

Bazıları, şairin büyüklüğünün nedenini anlatım gücünün sağlamlığında ve dokunaklılığında aramak eğilimindedir. Gerçekten de, Mayakovski şiir dünyasının önde gelen ustalarındandır, şiir yazımında devrim yapmıştır. Şiirsel kelime hazinesini genişletmiş, yeni kafiye ilkeleri, yeni ölçüler getirmiş, her cümlemin anlatım gücünü ve algılama kapasitesini arttırmış, şiirlerini basamak biçiminde dizeler halinde yazmıştır. Yine de bu yenilikler, Mayakovski'yi bir yenilikçi yapmaya yetmez. Onun şiire katkısının doruğu başka bir yerde aranmalıdır.

Dünyada köklü toplumsal dönüşümlere neden olan tarihsel hareketler, Mayakovski'nin şiirlerinden kötümserliği, karamsarlığı söküp atmıştır. Sosyalist devrim düşün-

celerinin kabulü, devrimci dönüşümlerin anlamının kavranması, onun eserlerini oluşturan temel etkenlerdir. Buradan yola çıkarak, içsel özgürlüğe varmış, esinlenmiş ve şiirinin doğruluğunu gösteren kanıtları elde etmiştir. Mayakovski'nin asıl önemi, şiirle sosyalist devrim düşüncelerini birleştiren ilk şair olmasından ileri gelir.

Mayakovski'nin şiiri, son derece karmaşık bir evrim geçirmiştir. Hem şairin yöntemi ve biçemi, hem de dünya görüşü değişmiştir. Şairlik yaşamı, 1912'de *Gece* adlı şiirinin yayınlanmasıyla başlamış, yeteneği hemen göze çarpmıştır. Mayakovski'nin ilk şiirlerinde, ritim özellikleri belirgin, benzetmeler çarpıcı, hayal gücü olağanüstü canlıdır. Benzetmeleri alışılmışın dışındadır, tam anlamıyla birbirinden farklı kavramları şiirsel bir bütün içinde birleştirir. Şair tarafından yepyeni bir bakış açısıyla görülen gerçeğin çeşitli parçalarını, şaşırtıcı kesinlikte bir portre halinde, bellekte iz bırakacak biçimde bütünleştirerek gözler önüne serer.

Fakat Mayakovski'nin ilk şairlik yıllarının bıraktığı izlenimler, yalnızca şiir yazma yeteneğinin bu çarpıcı yönleri değildir. Bu döneme ait şiirleri yoğun acılarla, melankoliyle, trajik düşüncelerle doludur. Mayakovski'nin kahramanları aşkta da rahat huzur bulamaz. Çok büyük, çok yönlü bir aşk arar -daha azıyla yetinemezler. Ama aradıkları aşkı bulduklarında yine umutsuz, yine yalnızdırlar. Duyguları incinmiş, özel mülkiyet toplumunun ayakları altında çiğnenmiştir. *Pantolonlu Bulut* adlı şiirinde tutkularının nesnesi, filistence^(*) bir refah uğruna onu terk eder. Aynı konu, Mayakovski'nin devrim öncesi şiirinin doruğunu oluşturan *İnsan* adlı şiirde de işlenir. Sevgilisi ikiyüzlüdür, kendini Her şeyin Efendisi'ne satar. Şaire, erkekçe bir metanetle, sonsuza dek acı çekmekten başka

yapacak birşey kalmaz. Böylesine çirkin bir dünyada sevgiye yer yoktur, der Mayakovski sonuç olarak.

Şairin lirik kahramanı acılarının üstesinden gelmeyi başarır. Halka gider, orada sempati ve destek arar. “Sevecen ve insanca bir tek söz için” ruhunun tüm hazinelerini vermeye hazırdır. Ama, hayal kırıklığına uğrar: Kimse onu anlamak istememektedir. Çevresini “suratsız bir kalabalık” “azgın boğa gibi bir kitle” sarmıştır. “Nasıl köpek oldum” adlı şiirinde Mayakovski, çok grotesk^(*) bir tarzda, kahramanının çevresine karşı duyduğu nefreti dile getirir. Umutsuzluktan hayvanca bir öfkeye kapılan zavallı, köpeğe dönüşmüştür.

Mayakovski'nin ilk şiirlerinin kahramanları, kaba ve alaycıdır. “Bazı Günahların Sıcak Dünyası” adlı şiirinde, şair “rublenin gücünü” över, çalışanlara söver, karaborsacı ve üçkağıtçıları göklere çıkarır. Ama tüm bunlar, alaycılıktan başka birşey değildir, aslında şairin yüreği acıyla doludur. Mayakovski alaycı pozlara bürünür, fakat son derece umutsuzdur, yalnızlıktan bezmiştir, kötülüklerle ve küçük burjuva çıkar dünyasıyla çelişkileri onu yıpratmıştır. Ozan, yaşama bu acı bakış açısını yumuşatmaya, uzlaşmaya çalışır. Bir süre sonra şair, bu alaycı pozları bir yana bırakır. Dünya görüşüne ters düşen bu sahte anlatımlardan vazgeçer, insanlara karşı anlayış ve sevgiyle dolu ruhunu ortaya serer.

Şairle çevresi arasındaki çelişki, önce kahramanlarının düşmanca ruh halinde, daha sonraları, çok belirgin bir biçimde, toplumsal görüşlerinde ortaya çıkar.

Mayakovski'nin ilk şiirlerinde, halk lirik kahramana düşmandır. Yaşadığı andan bir yardım ve destek görme-

^{*)} Grotesk: Şuratsız PDF Kitap Arşivi: <http://rabriz.org> kaba bir tarzda ifade etme biçimi.

yen kahraman, bunu gelecek günlerde arar. Bu nedenle, sıklıkla “geleceğin halkına” çağrıda bulunur.

Mayakovski'nin şiirinde toplumsal konuların güç kazanmasıyla çevre imajı da değişir. Şair yaşadığı günde müttetikler arar. Devrimden hemen önce yazdığı *Pantolonlu Bulut* adlı uzun şiirinde bu açıkça belirgindir.

Genellikle, bu yıllardaki estetik görüşlerinin özü, ancak Rus fütüristleriyle olan ilişkisiyle birlikte ele alınırsa doğru anlaşılabilir. Rus fütürizminin, İtalyan fütürizminden pek farkı yoktu, ama kendi içinde homojen olmaktan uzaktı. Mayakovski, kübist-fütürist bir grubun içindeydi. Bu grubun çekirdeğinde, David Buryluk, Vasili Kamenski ve Velimir Hlebnikov yer alıyordu. Her yerde bu grubun içinde görünen, fütürist dergilerde şiirleri yayınlanan, ortak bildiri ve programlara imza atan Mayakovski, fütürizmi ilerici bir olay sayıyordu. O yıllarda, bu kişiler, burjuva sanat ve geleneklerine karşı mücadele eden tek güçtü. O zamanlarda, Mayakovski fütürizmin yaşamı, tarih ve sanata karşı öznel ve idealistçe bir tavır takındığını, burjuva toplumunun içinde bulunduğu bunalımdan kaynaklandığını, özünde sözde yenilikçi, sözde devrimci bir sanat eğilimi olduğunu göremiyordu. Yaşama karşı acı bakış açısıyla Mayakovski'nin ilk şiirleri, bunların toplumsal karşı çıkışları ve derin hümanist içeriği, tam bir fütürist çizgi izlemekten uzaktı. Çünkü fütürist şiirsel etkinliğin temel içeriği, yalnızca ortak inançlara karşı herhangi bir şey söyleme isteğinden kaynaklanır. Fütürizmle ilişkileri, kuşkusuz Mayakovski'nin şiirinin evriminde derin izler bırakmıştır, fakat daha sonraki ilerlemenin gösterdiği gibi, bu izlenim sanatının toplumsal ve hümanistçe uygulanmalarını etkileyecek kadar güçlü değildi.

Birinci Dünya Savaşı, birçok sanat ve edebiyat akımı ve okulu için büyük bir sınavdı. Genelde, savaş bunların özünü ortaya koydu, ulusun çıkarlarına ve halkın gerek-

sinimlerine karşı gerçek tavırlarını sergiledi. Birçok büyük olay karşısında, Mayakovski'nin de gözleri açıldı. Özellikle, halkı sayısız acıların uçurumuna sürükleyen monarşi ve burjuva sisteminin tamamıyla çürüdüğüünün bilincine vardı. Eserlerinde eleştirel eğilim ağırlık kazandı.

Mayakovski'nin program olarak maksimalist olan şiiri, biçem bakımından son derece yoğun ifadelî, anlatımın final bölümlerinin seslenişinde trajiktir ve şairin yaşama bakış açısında birçok yeni çizginin belirdiğini kesinlikle ortaya koyar. Bu şiirlerde halk kitleleri, yani “sokaklardaki on binler”, artık “boyun eğmiş ve uysal” değildir, “ruhları altın madenidir”, “dünyanın iletim kayışını ellerinde tutarlar.” Şiirsel düşüncesinin, doğruyu bulma çırpınışları ve mecazlarının sağlamlığının ardında, çevresindeki yaşamın uyandırdığı acı ve tatlı duyguların keskin çizgileri belirir. Özellikle yoğun yaşadığı zamanlarda, genellenmenin en büyük boyutlarına ulaşır: “Sevginiz yerin dibine batsın!”, “Sanatınızın canı cehenneme!”, “Yok olsun sizin sisteminiz!” Mayakovski temel düşüncelerini böyle dile getiriyordu. Hâlâ yalnızlığı, acı çekmeyi, felaketleri terennüm ediyorsa da, Mayakovski artık dikkatini en büyük belayı ortaya koymaya hasrediyordu. *Pantolonlu Bulut*'ta, son dizelerin acı tonuna karşın, şiirin tümü kötümser değildir. Yeni zamanlardan beklenenler, şiirsel atmosferi ve tonaliteyi belirler.

Mayakovski'nin devrim öncesi şiirleri, kapitalist sistem köleliği altında ezilen insana karşı duyduğu, tutkulu, zaman zaman kendisine eza veren sevgiyle doludur. Yıllar geçtikçe hayatın değişeceğine, daha iyi bir yaşamın başlayacağına güveni artmış, dünyada adalet ve doğruluğun egemen olacağına, şiddet, zalimlik, kıtlık gibi insan varlığının ezeli belaları ortadan kalkıp gideceğine inanmıştır.

*Ve o,
çağırdığım
özgür insan,
gelecek,
inanın bana,
gelecek,
mutlaka!*

Geleceğin insanına inancı gösteren bu dizeler, *Savaş ve Dünya* şiirinin son bölümünü oluşturur. İlk dört bölümde, savaşın korkunçluğu son derece canlı bir anlatımla sergilendikten sonra, gelecekte, halkların birliği ve mutluluğu, evrensel kardeşlik tablosu çizilir.

Böylece, genel yaşam atmosferindeki değişimlerin etkisi altında, Mayakovski'nin şiirinde de köklü değişiklikler yer alır. Yalnızlıktan, yalnızlığa karşı zafere, filistenizmin sergilenişinden, halkların “dünyanın iletim kayışını ellerine almaya” çağrılmasına, burjuvaziye karşı çıkma ve isyandan, devrimci eylemin zorunluluğu bilincine geçiş, Mayakovski'nin Ekim öncesi zihinsel evriminin özüdür. 1915-1917 yılları arasında, burjuva yaşam ilkelerine karşı çıkmanın yanı sıra, yaklaşan devrimi bekleyiş, Mayakovski'nin birçok şiirinde karakteristiktir.

Giderek, Mayakovski'nin şiiri acı duygulardan kurtuldu, ancak *İnsan* adlı şiirinde görüldüğü gibi, henüz acı dolu bir bakış açısından arınmış değildi. Yine de, umulmadık değişimler beklentisi giderek şairi etkisi altına alıyordu. Sonraları, devrim konusu, kalın çizgilerle altı çizilmiş olarak, şairin tüm Ekim öncesi şiirinin ana teması oldu.

Mayakovski'deki bu evrim, yalnızca yaşamın genel atmosferindeki değişimlerle açıklanamaz. Daha pek gençken, devrimci harekete katılmıştı. Devrimci literatürü okudu, Bolşevik Partiye kabul edilmiş ve gazete

dağıtma görevi üstlenmişti. Üç kez tutuklandı, çok genç oluşu onu uzun hapis cezalarından kurtardı. Daha sonraları, Mayakovski devrimci harekete doğrudan doğruya katılmaktan vazgeçmekle ve “Parti çalışmalarından ayrılmakla” birlikte, her zaman ideolojik bakımdan Partiye sempatisini sürdürdü.

Mayakovski'nin “Ben, Kendim” adlı özyaşamöyküsünde, Ekim Devrimi karşısındaki tutumunu belirten ünlü bir bölüm vardır: “Kabul etmek mi, etmemek mi? Böyle bir soru yok benim için... Benim devrimim bu.” Ekim, özünde ozanın ikinci kez dünyaya geliyordu. O günden sonra, devrim, Mayakovski'nin şiirlerinin temel kahramanı oldu. Devrimde, tüm başlangıçların başlangıcını görüyordu. Onun için devrim, özgürlük, adalet ve doğruluğun simgesi, neşe ve esin kaynağıydı. Güçlü bir patlama gibi, hayatta eskimiş, çağdışı kalmış ne varsa, hepsini toz-duman ediyordu.

Ekim 1917'nin birinci yıldönümü dolayısıyla yazdığı tiyatro eserinde, dünyayı eski sistemin “mirasından” arındıran devrimi, bir tufan olarak gösterir. Şair, devrimci savaşların hükümetleri yıkmakla kalmayıp eski yaşam tarzına da son verdiğini, halkın gelenek, duygu ve zevklerini de değiştirdiğini anlatır.

Ekim devrimi, Mayakovski'nin eserlerinde yeni bir sayfa açmış, hayatının en verimli ve en anlamlı dönemi başlamıştı. Yine de, Mayakovski'nin sosyalist sanatın yücelerine doğru ilerleyişi, basit ve yumuşak bir geçiş olarak düşünülmemelidir. Birçok kez, yaşamın baskısı altında, yaratıcı deneyimini ve görüşlerini gözden geçirmek zorunda kalmıştır. Daha önceleri, görünüşte devrimci ruh ve yeniliğiyle kendisine çekici gelen bazı şeyleri reddetme gücünü kendinde bulmuştur. Mayakovski, devrimci çağın ruh ve istemine uygun yeni sanat biçimleri için yo-

ğün araştırmalara girişmiş, zaman zaman da aşırı uçlara sapmıştır.

Devrim, Mayakovski'nin lirik duygularının boyutlarını alabildiğine genişletmiştir. Bu dönemde, şairin gözünden kaçan, onda tutkulu şiirsel duygular uyandırmayan, önemli yada önemsiz herhangi bir olaydan söz etmek zordur. Mayakovski'nin şiirinin yirmili yılların en önemli olaylarının tümünü içerdiğini söylersek abartmış olmayız. Zaferiyle ve getirdiği yoksunluklarıyla içsavaş, Volga'da açlık, ekonomik yıkımla mücadele, genç Sovyetler Birliği'ni boğmak için kapitalist ülkelerin girişi, Cenevre Konferansı, dinsel kalınlara, haydutluğa, alkolizme, filistenizme karşı mücadele, sosyalizmi kuran halkın emek kahramanlığı, Sosyalist sanatın koşul ve görevleriyle ilgili tartışmalar -tüm bunlar ve daha başka birçok olay, Mayakovski'nin şiirinde yankısını bulmuştur. Onun lirik şiiri. ülkenin ilk kahramanca on üç yılının tek sanatsal tarihçesidir. Yalnızca en önemli olayları anlatmakla kalmaz, bu büyük ve unutulmaz çağın tüm ruhsal atmosferini de yansıtır.

O yıllarda, Mayakovski'nin lirik şiirinin değişmeden kalmadığını, geliştiğini, zenginleşip mükemmelleştğini de not etmeliyiz. Devrimin ilk yıllarında, lirik eseri, yeni aktüalitenin somut, gerçek portresi olmaktan henüz uzaktır. Evrensel boyutlarıyla bu dönemdeki çoğu şiirleri, zamanın genel ruh halini, kahramanca atmosferini, emekçi kitlelerin iştirilmemiş, benzeri görülmemiş kahramanlıklara hazır oluşunu, devrim davasının yakında tüm dünyada zafere ulaşacağına, tüm halkların yeni ve harika bir hayat yaşayacağına inançlarını anlatır.

Aynı zamanda, Mayakovski'nin bu dönemdeki şiiri bazı hayal ürünü görüşler de yansıtır. Devrimin, yaşamın toplumsal temellerini değiştirerek, birçok tarihsel ve kültürel değerleri yücelterek, halkın günlük yaşamında karşı-

laştığı her şeyi, örneğin doğayı, tarihsel ve kültürel gelenekleri, gündelik yaşamın çağlar boyu gelenekselleşmiş kurumlarını, gereksiz yada önemsiz diye reddedeceğini sanıyordu:

*Yüreği Ekim sağanağıyla
yıkanaanlar
ne gün ışığı ister,
ne okyanuslar.
İklimlere,
doğal güzelliklere
ihtiyaç duymaz onlar.
Onlara yalnız sen gereklisin
ey Devrim!*

Şair, dinleyicilerini “eskiyi yüreklerinden söküp at-maya” ve “yalnızca yeniye kurmakla kalmayıp eskiyi de dinamitlemeye”, “eski tarihin külüstür arabasını devir-meye” çağırıyordu. “Müzeleri topa tutalım”, “doğanın hiçbir değeri yoktur” gibi sözler söylüyordu. Sanatı yalnızca somut, faydacı anlamıyla ele almaya eğilimliydi. Mayakovski, milyonların etkinliğiyle gerçekleşen büyük devrimci dönüşümlerin zemini üzerinde, bireylerin çabalarının, bu milyonların etkinliği içinde dağılıp gittiğine, yani bireyin kolektif tarafından tamamıyla massedildiğine inanıyordu. Ozanın birçok çalışmasında, özellikle de 1920 başlarında yazdığı *Yüz Elli Milyon* adlı şiirinde, bu lirik duygusunu dışa vurma çabaları sezilir. Ustalıkla kalem vuruşlarıyla, şair devrimden sonra ortaya çıkan çok yönlü Rusya imajını çizer. Eski dünyayı *dinamitlemek* için bir araya gelen milyonların zaptedilemez gücünü gösterir. Ama, bu imajda, Parti tarafından örgütlenen ve yönetilen düzenli güçten çok, elemanter güç söz konusudur. “Milyonların” böylesine nitelik ayırımı yapılmadan övülmesi, bireye ters düştüğünden, kitleler açısından da saptırılmış bir görüştür. Şiir türünde izin verilen anonim-

lik zihniyeti, anlatılmak istenen halkın imajına zarar verir. Burada ozan, şiirsel duygularına zincir vurmuş, onları tümüyle dışa vurmaktan sakınmıştır.

Bu şiirsel sapmalardan birçoğu, fütürist kuramların etkisinden doğmuştur ve saymaca değerleriyle ele alınmamalıdır. Kuşkusuz, yazarın düşüncelerini olabildiğince açık anlatma isteğinin getirdiği, belirli bir ölçüde abartma da içerirler. Sonuçta, devrimci gelişme karşısında Mayakovski'nin görüşleri, bazı bakımlardan oransızdı denilebilir.

Ancak, Mayakovski giderek toplumsal gerçeğin bilincine vardıkça, Devrim görüşü derinleşti ve daha dengeli bir hal aldı. Devrim sonrası ilk yıllarda polemik yapmak amacıyla aşağıladığı birçok genel-geçer değer konusunda (doğa, geçmişin kültür mirası, vb.) genelde herkesin düşüncelerini paylaşmaya başladı.

O yıllarda, Mayakovski'nin yaratıcı çalışmaları son derece çeşitlilik gösterir. "Devrimin ozanının görevi, kitap yazmakla sınırlı kalamaz," derdi. Tiyatro ve sinema, geniş izleyici kitlesiyle, ona çekici geliyordu. Yarım düzineden fazla film senaryosu yazdı. Mayakovski, günlük basına düzenli katkıda bulunuyor, Devrimin ilk yıllarında, kent sokaklarının vazgeçilmez bir ögesi haline gelen siyasi afişler hazırlıyordu.

Mayakovski'nin toplumsal gerçekle bağlarının güçlenmesinde ve şairin stilinin oluşmasında ROSTA'daki (Rus Telgraf Ajansı) çalışmaları büyük bir rol oynamıştır. Bir buçuk yıl süreyle, hem karikatürist, hem de afişlerdeki şiirlerin yazarı olarak, günün can alıcı konularında, ajitasyon afişleri yapımına katılıyordu. "ROSTA'nın Pence-releri" adını alan bu afişler tümüyle el emeğiyle üretiliyor ve herkesin görüp okuması için duvarlara asılıyordu. Bu çalışma, Mayakovski'nin de daha sonraları belirttiği gibi,

gerçeğin birçok yönünü spot ışığı altındaymışçasına kesinlikle yakalamasını, şiirinin dilinden sözel yüzeysellikleri elemesini sağlamıştır.

Mayakovski'nin *Lenin Destanı* başlıklı çalışması, onun sanatsal ve ideolojik evriminde bir dönüm noktasıdır. Ekim Devrimi önderinin, 1924 Ocağında ölümü, Mayakovski'yi ruhunun ta derinliklerine dek sarsmış, destanın yazılışını yaşamsal bir zorunluluk haline getirmişti.

Yoğun tarihsel malzeme kullanarak yazdığı destan üzerinde çalışırken, Mayakovski temel bazı güçlüklerle karşılaştı. Ozanın kendi sözleriyle “eseri salt bir siyasi açıklamaya” dönüştürmemek için çok dikkatli davranmak zorundaydı. Sonuç, hiç de korktuğu gibi çıkmadı. Kitlelerin devrimci savaşının, şiirsel bir dille anlatımı başarmıştı. Destanın hangi sahnesi ele alınırsa alınsın, biçimsel bakımdan kusursuz, anlatımı güçlü ve en üst düzeyde duyguludur.

Yararlanılan yoğun tarihsel malzemenin oluşturduğu temel üzerinde, destan. Lenin'in devasa ölçütteki etkinliğini tanıtır. Geçmişe, “iki yüz yıl kadar öncesine” göz atıldığında Mayakovski, okuyucuyu devrimci hareketin tüm aşamalarında dolaştırır. Köylü isyanlarının dramatik atmosferi, gözler önüne serilir. Okur, Bolşevik Partisinin ortaya çıkışını, Ekim Devrimini, beyaz birliklere ve müdahaleci güçlere karşı çarpışmaları, genç Sovyet Cumhuriyetinin emek kahramanlığını, bir görgü tanığının gözleriyle izler.

V. İ. Lenin imajını çizerken, Mayakovski bir yandan onun “sadeliğinin” altını çizer. Onun “tüm ayrıntılarıyla senin, benim gibi bir insan”, “tüm varlıklar içinde dünyaya en yakışanı”, “biz insanlar arasında en insan olan insan” olduğunu söyler. Ama, aynı zamanda Lenin'in “ba-

kış açısı tüm kıtaları kapsar, zaman perdesinin örttüğü, herkesin gözünün göremeyeceği şeyleri de görürdü” Bu nitelemelerde çelişki yoktur. İşçi kitlelerinin gerçek lideri olan Lenin, olsa olsa yine insan olarak kalabilir, halka yakın ve insanlara karşı anlayışlı olabilirdi.

Temelde epik olmakla birlikte, destanın özüne lirizm sinmiştir. Tüm anlatıma işleyen lirik enerji, yer yer yoğunlaşarak derin düşüncelere dalmalara dönüşür. Bu bölümlerde, ozan en içten düşünce ve duygularını dile getirir.

Mayakovski, sözüm ona eleştirmenlerden sürekli si-temler dinlemek zorunda kalmıştı. Dizelerinin şiirsel gücünü inatla inkar eden bu eleştirmenler, onu salt halkçılık propagandası yapmakla suçladı. *Lenin Destanı*'nda bu saldırıları yanıtlayan Mayakovski, ozanın militan şiir sanatını uğraş alanı olarak seçme hakkını tutkuyla savunur:

*Elbet ya,
"kapitalizm"de
incelik
letafet ne arar?
"Bülbül" lafı
kulağı
çok daha güzel okşar.
Yok canım!
Ben yine
bildiğimi okuyacağım.
Mısralardan
savaşçı
sloganlar yapacağım.
Konu sıkıntısı
çekmem
bilirsiniz.*

Ne muhabbet
zamanıdır
yaşadığımız zaman,
ne de
bir işe yarar
boş lafın
boş kılıfı.
Ben şair olarak
her şeyimi,
tüm gücümü,
Sana
ve haklı davana
adıyorum, işçi sınıfı!

Şiirde tüm monologlar birbiriyle bağlantılıdır ve bir tek kaynaktan, destanın kahramanından kaynaklanır. Bu kahramanın, yazarın ilk şiirlerindeki isyancıya benzer yanı yoktur, dünyayla bağdaşmayan, yalnız bireyle hiçbir ilgisi yoktur. Bu destan kahramanının önemli bir ayrıcalığı vardır: Mayakovski onun aracılığıyla, kendisi için ve milyonlar adına konuşmaktadır.

Lenin Destanı muazzam hümanistçe değer taşıyan bir eserdir. Burada hümanizm, ozanın Ekim öncesi şiirlerindeki gibi kahramanın gelecekle ilgili kurduğu hayallerle anlatılmaz. Ozan, insan sevgisini, adalet ve doğruluğun zaferine inancını, kendisini ve kahramanını çevreleyen yaşamdan çıkarır. *Lenin Destanı*, Mayakovski'nin tarihsel görüşünün derinleştiğinin, kendisi için gerçeği daha iyi anlaşılır biçimde anlatma yolları açıldığının kanıtıdır ve onu yeni yeni yaratıcı başarılarla yöneltmiştir.

1924-1930 yılları arasında, Mayakovski'nin ustalığının yeni yönleri iyice belirginleşti. Birçoğu genel alkış toplayan yüzlerce şiir yazdı: “Yıldönümü Şiiri”, “Sergey Yesenin’e”, “Proleter Şairlere Mesaj”, “Verlaine ve

Cezanne”, “Beyaz ve Siyah”, “Brooklyn Köprüsü”, “Yurt”, “Genç Kuşağımıza”, “Paris’ten Yoldaş Kostrov’a Aşkın Özü ve Anlamı Üstüne Mektup”, “Vergi Tahsildarıyla Şiir Konusunda Söyleşi”, “Sovyet Pasaportum”, “Kuznetskstroy ve Kurucularının Öyküsü”, “Lenin Yoldaşla Söyleşi”, uzun şiirler *Güzel!*, *Yüksek Sesle ve Dobra Dobra*.

Şair, Kursk’ta ilk maden ocağını kazan işçilerin kahramanlığı, demir döküm işçisi Kozirev’e verilen yeni apartman dairesi, diplomatik kurye Theodore Nette’in öldürülmesi, işçi Pavel Katuşkin’in yeni bir radyo alması, Kuznetsk bölgesinde yeni bir çelik fabrikası kurulması yada İvan Molçanov’un şiir sanatı üzerine şiir yazarken, konular arasında önemli-önemsiz diye ayırım yapmaz. Yine de, hiçbir yerde, dizeleri yüksek duygusal düzeyini yitirmez, küçülüp basitleşmez, çünkü tüm bu olgular ve olaylar üzerine şiir yazarken, şair her zaman halkın çoğunluğunun çıkarları için temel olanı, yani evrensel bir önem taşıyanları bulmayı ve ayırmayı başarmıştır.

Güzel! adlı uzun şiirinde, Mayakovski’nin şiirsel dünya görüşündeki yenilenme özellikle açık ve canlı biçimde gözler önüne serilir. Bu şiirine, ozan “şiirsel programım” adını vermiştir. Şiir, 1927’de, Büyük Ekim Sosyalist Devriminin onuncu yıldönümü dolayısıyla yazılmıştı.

Ülke, yıldönümünü olanca görkemiyle kutlamaya hazırlanıyordu. Sovyet ülkesinin devasa büyümesi kitlelerde coşku ve iyimserliği yükseltmişti. Bu genel atmosfer, Mayakovski’yi de derinden etkiledi. Hayatın bütün alanlarında hızlı yenilenme duygusu, ülkenin güçlü bir yeni atılımın eşiğinde bulunduğu duyulan inanç, Mayakovski’yi sosyalist kuruluş ve yenilenmenin coşkusunu soluyan *Güzel!* şiirini yazmaya itti.

Güzel! başlıklı şiiri Sovyetler Birliği'nin, yaşamının on yılında aldığı zor ama şanlı yolu anlatır. O yılları anımsayan ozan, yapılan fedakarlıkların boşa gitmediğine inanır: “Cumhuriyetimiz yapılaşıyor ve büyüyor”, “güç ve kudret kazanıyor.” Mayakovski. izlenimlerini çok yerinde imajlarla belirtir: “delikanlı-ülke” “gençlik ülkesi”, “insanlığın baharı”

Sosyalist devrimin ve sosyalist halkın kahramanca başarılarının böylece övülmesi, milyonların günlük yaşamından çıkan komünizmin hayata geçirilişinin vecd halinde anlatılması, bu şiirin ana düşüncesini oluşturur. Lunaçarski'nin çok yerinde olarak söylediği gibi: “Bronzdan dökülmüş Ekim Devrimi bu şiir.”

Ozanın bu şiirinde, Sovyet Anayurdu imajı, yalnızca destansı yollardan ortaya konmaz. Bu imaj çizilirken, şiirin kahramanı da önemli bir rol oynar. Bu kahraman, bazen gerçek, canlı bir kişi olarak ortaya çıkar ve bu Mayakovski'den başkası değildir. Mayakovski'nin yaşamının bazı sahneleri şiirde anlatılır. Bunlar da, aynı zamanda, genelleştirilmiş imajın bir parçasıdır. Kendisi, ülkenin kurtuluşunun ve yeni bir çağın başlamasının mutlu bir tanığı, büyük savaşların etkin savaşçısı, ülkenin “savaşı kazanmasına ve hayata dönmesine” yardımcı olanlardan biridir. Bu nedenle, kitlelerle birlik oluş duygusu onda çok doğal biçimde uyanır, milyonlar adına serbestçe konuşur.

Şiirin kahramanı, kendini tam anlamıyla halkla özdeşleştirir. Ama, Mayakovski'nin amacı halkın sesini alabilmesine yüksek perdeden duyurmaktır. Bu amaca ulaşmak için ne yapmıştır?

Şiirde, halkı anlatan kitle sahneleri sıkça yer alır. Ancak bunlar, 150 000 000'daki gibi yüzü olmayan kitleler değildir. Çok çeşitli tipler ve olaylar arasında, savaşın

bitmesini isteyen askerler, Kronstadt denizcileri, “Savaş Bürosundan bir memur”, Kış Sarayına saldıran Kızıl Muhafızlar, saat çalan bir gence öğüt veren bir Putilov Fabrikası işçisi, malikaneleri ateşe veren köylüler, bir Cumartesi günü gönüllü çalışmada odun taşıyan komünistler, General Mamontov'un beyaz birliklerini bozguna uğratan Kızıl Alaylar göze çarpar. Gerçek tarihi kişiliklere de rastlarız: Dzerjinski, Podvoyski, Antonov-Ovseyenko ve Voykov, yazar tarafından, tek bir genel devrimci halk imajı içersinde, proleter devrimin gerçek bir halk olayı oluş özelliğinin cisimleşmiş biçimi halinde bir araya getirilmiştir.

Mayakovski'nin, sosyalist sanatın yücelerine doğru yükselişi, yirmili yılların sonlarına doğru, hiciv alanında ki belirgin başarılarıyla bir arada yürüdü. Yıllar boyunca, belli başlı gazetelerde başarıyla çalışmış, özellikle *Komsomolskaya Pravda* ile sıkı bağlarını sürdürmüştü. Mayakovski'nin basın için çalışması, Devrim erkekleriyle bağdaşmayan geçmişin kalıntılarının hâlâ yaşadığını gösteren pek çok “olumsuz” malzeme toplamasını olanaklı kılmıştı. Mayakovski, şiirsel karikatürlerinde hicvettiği tiplerin portreleri tüm bir resim galerisini doldurmaya yeter: Bürokratlar, filistenler, sarhoşlar, holiganlar, dedikoducular, dalkavuklar, rüşvet yiyiciler, yalancılar, demagoglar, vb. Hiciv yazarı olarak, Mayakovski'nin dikkati, sürekli olarak tüm uluslararası sahne üzerinde odaklanıyordu.

Yaşamının son sekiz yılında, Mayakovski hemen hemen her yıl, yurtdışına bir gezi yaptı. Almanya, Fransa, Meksika, Küba, ABD, Polonya ve Çekoslovakya'yı gezdi. Yolculukları tatil gezileri değildi, yazar sürekli biçimde yabancı ülkelerdeki hayatı inceledi, gözüne çarpan bilimsel ve teknik gelişmeleri not etti. Toplumsal eşitsizlik-

ler, sömürü, ırk ayırımı, basın köleliği de gözünden kaçmıyordu.

Dünyadaki sosyo-politik mücadelelerin karmaşıklığını çok iyi bilen, kapitalist ülkeleri ekonomik bakımdan geride bırakmanın kolay olmadığını anlayan ozan, yine de tarihsel yarışmayı sosyalizmin kazanacağına inanıyordu.

Genelde, Mayakovski'de taşlama, sanatının her aşamasında önemli bir yer tutmuştur, Devrimden sonraki yıllarda, şairin hiciv anlayışı da köklü değişimler geçirdi. Başlangıçta, eski yaşam sisteminin tümüyle reddi ve varolan dünya düzeninin yıkılması düşüncesine dayanmakla birlikte, Ekim'den sonra, yazarın şiirlerinde taşlamayı kullanma amacı bile değişmiştir. Artık bu silahı kullanışı, sosyalist ilişkilerin güçlenmesine yardım etme isteğinden kaynaklanıyordu. Devrimden önce, “devce sevgi”, “devce nefret”in karşıtlyken, sonradan bunlar birbiriyle bağlantılı hale gelmiş, “devce nefret”, “devce sevginin” türüne dönüşmüştü. Bu durum, genelde Mayakovski'nin hicvinde yeni görüşlerin, tarihsel iyimserliğin ve çok derinlere kök salan, hayat hakkını arayan devrimci bir ruhun ortaya çıkmasına yol açtı.

1923 yılının ilk aylarında, Sovyet basınında, Sovyetlerdeki koşullarda hicvin potansiyeli konusunda bir tartışma başladığında, Mayakovski “İnsan Hiciv Yazarı Olabilir Mi?” başlıklı bir makale yayınlamış ve *Mayakovski Gülüyor, Mayakovski Diş Gıcırdatıyor, Mayakovski Dudak Büküyor* adlı derlemesine bir önsöz yazmıştı. Bu makalelerinde okuyucuyu “hicvetme ustalığıyla silahlanmaya” davet etmenin yanı sıra, taşlamaya, yaşanan zamanın damgasını vurduğunu, çağın sesini kaydettiğini de belirtiyordu. Yıllar geçtikçe bu düşünceyi geliştiren ozan, “hicvin sosyalist yapılaşmada gösterdiğimiz coşku ve **duyarlılıkla karşılıklı ilişkisi olması gerektiği**” sonucuna vardı.

Mayakovski'nin bu düşüncesi, kuşkusuz hiciv yazarı olarak kendi deneyiminden destek alıyordu. Yirmili yıllardaki şiirinde, acı gerçekleri ortaya vurma ve alaycılık kendi başına bir amaç taşımıyordu. Şairin amacı çok daha yüceydi. “Devrim günlerinin şarkılarını söylemek” artık yetmiyordu, eleştiri ve eksiklerin ortaya konması da gerekliydi. Mayakovski'nin alaycı taşlamaları, onun üzerine aldığı görevin bir parçasıydı, bu görev onun kendi görüşüne göre, eskiyle mücadele sonucunda doğan yeni dünyanın büyüklüğünü ve güzelliğini gözler önüne sermekti. Mayakovski'nin eserlerini inceleyen bir öğrencinin haklı olarak söylediği gibi “onun hicvi, vecde varan bir lirizmdi.”

Yıllar geçtikçe, Mayakovski'nin anlatımı, hem kötülükleri ortaya serme hem de yaşadığı zamanı övmenin birbirine paralel biçimde sergilenmesine dönüştü. Toplumun ilerici güçleriyle çarpışan olumsuz olayları ortaya koyarak, yazar eserlerindeki kahramanca öğeyi güçlendirdi. Mayakovski'nin yazdığı *Tahtakurusu* ve *Hamam* adlı tiyatro oyunları bu konuda özellikle dikkat çekicidir.

Mayakovski'nin *Hamam* adlı eserini niçin yazdığı konusundaki kendi görüşleri, bu çalışmasında bürokrasiyi gözler önüne sermekten daha fazla şeyler amaçladığını hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanıtlar. Mayakovski eserini yazmaktaki temel amacı şöyle özetler: “dar görüşlülüğe, küçük çıkarıcılığa ve bürokrasiye karşı, kahramanlık için, daha hızlı tempolarla büyüme için ve sosyalist bakış açıları için mücadele.” Bürokratlarla alay, eserin ana temasıdır. Ama yazar kendini yalnızca eleştiri ve bürokrasinin sergilenişiyle sınırlamaz. Emekçi kitlelerin kahramanca çalışmaları zeminine karşıt olan, çağdaş yaşamın bu kötü yönlerini tarihsel bakış açısından inceler.

Temelleri sosyalizmin kurucularının kahramanca çalışmalarıyla atılan geleceğin komünist toplumu düşüncesi, komedinin temel çelişkisinin çözümünde olağanüstü bir rol oynar. Beşinci sahnede, “2030 yılından gelen bir delege” olan Fosforesan Kadının bir monologu yer alır. Bu delege, bugünle gelecek arasında bağ kurmak, “komünist çağa transfer etmek için en iyileri seçmek” üzere gelmiştir. “Ne büyük bir eser yarattığınızı göremiyorsunuz,” der, “Bizim bir yargıya varmamız kolay, çünkü yaşamımızın bir parçası haline gelenin ne olduğunu iyice biliyoruz. İçinde yaşadığınız küçücük apartman dairelerini görünce çok şaşırdım, çoktan ortadan kalktı bunlar, şimdi yalnızca müzelerimizde var. Ama beton ve çelikten inşa ettiğiniz dev yapılara baktım da, bunları komünist kuruculuğun en iyi örnekleri olarak hâlâ minnettarlıkla hatırlıyoruz. Adı sanı duyulmamış, üstü başı kir pas içindeki gençlere baktım, şimdi onların isimleri bizde altın plaketlere yazılı olarak saklanıyor. Bugünkü kısa uçuşumda, ne kadar da çabuk bizim mutluluğumuza, tüm gezegenin neşesine dönüşen iradenizin gücünü, fırtınanızın gök gürültülerini gördüm ve hissettim.”

Bu sözler, oyunun ana motiflerinden olan kahramanca duygular ve geleceğe bakışı parlak biçimde dile getiriyor. Tabii bunlar, en başta ana temayı oluşturan bürokrasinin sergilenişi olmak üzere konunun öteki öğelerinden ayrı tutulamaz. Konu geliştikçe, zaman makinası gerçek emek kahramanlarını Fosforesan Kadının sözleriyle “kendisini ortak kolektife bağlayan en az bir niteliği olan herkesi”, “komünist yarınlara” taşır, ancak bürokrasiyi destekleyenler bu yolculuğa kabul edilmez.

Mayakovski'nin *Tahtakurusu* ve *Hamam* adlı oyunlarındaki gibi, kahramanlık öğesiyle eleştirel motiflerin dolaysız bir anlatımıyla iç içe geçtiği eserlerde, hicivdeki us-

talığının belli başlı özellikleri tam anlamıyla ortaya çıkar ve taşlamasının stil çizgileri tümüyle göze çarpar.

Mayakovski'nin yapısal bakımdan yenilikçi olan ve tümüyle Sovyet hiciv sanatının estetik ilkelerinin oluşumunda katkıda bulunan hiciv şiirleri, oyunları ve en önemli sanatsal başarıları, şiir çalışmaları ve başlıca destansı uzun şiirleri, son şiiri olan ve tüm yaşamıyla eserlerini özetleyen *Yüksek Sesle ve Dobra Dobra*'yla bağlantılıdır.

Yirmili yılların bitimine doğru, ülke, gelişiminin yeni bir aşamasına girmiş, ilk beş yıllık planın hayata geçirilmesine başlanmıştı. Günün en popüler sloganı “İlerle ey Zaman!” idi ve Sovyetler Birliği tarihindeki o anın ruh halini çok iyi dile getiriyordu.

O dönemin atmosferi Mayakovski'yi de etkiledi ve özellikle “Kuznetskstroy ve Kurucularının Öyküsü” ve *Hamam* adlı eserlerine yansdı. Ozanın amacı, ana çizgileri 1929'da saptanan ilk beş yıllık plan konusunda uzun bir şiirle, o zamanların içinde uyandırdığı yeni duyguları seslendirmektir.

1929'da Mayakovski, 1909'da başlayan sanat yaşamının yirminci yıldönümünü kutlamak amacıyla, çalışmalarının başlıca yönlerini ve aşamalarını gösteren, “Yirmi Yıllık Çalışma” adını verdiği bir sergi düzenledi. Serginin hazırlıkları 1929 Aralığından 1930 Ocağına kadar sürdü. Planladığı bir destana önsöz yazma düşüncesi, bu sergi sırasında aklına geldi. Mayakovski bu önsözü, bağımsız bir eser olarak 1930 Şubatında yayınladı. Bu şiire “Yüksek Sesle ve Dobra Dobra, Beş Yıllık Plan Destanı-na Birinci Önsöz” adını vermişti. Aynı zamanda ikinci bir şiirsel önsöze de başladı, bu eserin ancak birkaç bölümü yazılabildi ve “Bitmemiş Eser” başlığıyla yayımlandı.

Tümüyle şiirin konusunun ne olacağı hakkında hiçbir bilgi bulunamamıştır.

Birinci Önsöz... Yüksek Sesle ve Dobra Dobra tam ve bağımsız bir şiiri andırmaktadır. Mayakovski'nin sanatını inceleyen öğrenciler haklı olarak, bu esere orta uzunlukta, tam bir şiir gözüyle bakarlar. Eser, şiirsel tutkuyla ve yaşam, yaşanan zaman, sanatın özü, amacı ve ozanın devrimci mücadeledeki yeri üzerine derin düşüncelerle bezemiştir.

Yüksek Sesle ve Dobra Dobra adlı şiirinde, Mayakovski Devrime adadığı yaratıcı çalışmalarını özetler. Bu eser, kendisinden sonra geleceklere ve çağdaşlarına seslenen, içten bir itirafnamedir, ozan yaşamı boyunca gösterdiği ilerlemeyi sorgular: Doğru yolda mı yürümüş, yoksa işin kolayına mı kaçmıştır? Yaşadığı günlerdeki savaşlara katılmış mıdır, yoksa bunlardan kaçmış mıdır? Dizelerinde, her zaman içtenlikli midir? Yazdıklarında hiç yanlış notalar yok mudur?

Sonuçta, onun için önemli olan, içi rahat olarak ebedi uykusunu uyuyabileceğidir. Yaşamı ve eseri Devrime ve emekçi halkın kurtuluş mücadelesine ayrılmaz biçimde bağlıdır.

Mayakovski başlangıçtaki estetik ve şiirsel ilkelerini her zaman savunmuştur. Onun sanat anlayışı, ideolojik ve politik düşmanlarla kıyasıya çarpışmadır ve bu onun tüm şiirlerindeki polemik tonunda açıkça belirgindir.

Devrimci çağda, sanat yalnızca çok az kişiyi ilgilendiren “şiirsel iç-dökmelere” indirgenemez. Sanat, yaşamın can alıcı sorunlarına yönelmeli, milyonlar için ekmek ve su kadar gerekli olmalıdır. Mayakovski'nin şiiri, tam da böyle bir sanattır ve sınıf savaşlarının sicağından doğmuştur: Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*Bizim diyalektiğimiz
Hegel'in şeytanlıklarından
doğmadı.
Savaşların
gürültüsünden
dizelerimize sıçradı.*

Mayakovski'nin ısrarla belirttiği gibi, devrimci bir şair için önemli yada önemsiz konu, yüksek yada alçak sanat yoktur. Şair olarak kendi çalışmalarını yaparken, ozan aynı zamanda anın gerekli kıldığı diğer görevleri de yerine getirir: Ajitatör yada afiş ressamı olabilir.

Sosyalist sanat tarihinde silinmez izler bırakan bu eserlerin dışında, yazdıklarının çoğu ajitasyon amaçlıdır. *Yüksek Sesle ve Dobra Dobra*'da bu çalışmasının özünde Devrim davasına hizmet ettiğini belirtir. Ama, bazen de, yazarın öfkesi birdenbire patlak verir:

*Ajit-prop
beni de
hasta ediyor,
aşk şarkıları
bestelemek
bile daha uygun geliyor...*

Bazı yabancı eleştirmenler, anlayamadıklarından yada bile bile Mayakovski'nin şiirinin özünü saptırmışlar, ozanın kendi yeteneğini mahvettiğini, siyasete hizmet etmek uğruna şiirsel duygularını bastırdığını ve kendi kendini yok ettiğini ileri sürmüşlerdir. Ama herhangi bir tarafsız okuyucu, Mayakovski'nin yeteneğini özünde toplumsal bakımdan büyük önem taşıyan şiirlerinin geliştirdiğini, şiirde yeteneğinin siyasi temaları aşan bir evrenselliğe ulaştığını açıkça görebilir.

Elbette ki, Mayakovski'nin şiirleri yalnızca bir coşup taşmanın dışı vurumu değildi. On dokuzuncu yüzyıl Rus devrimci demokrati ve eleştirmeni Nikolay Çernişevski: "Yaratıcı güce sahip bir birey, daha yüce ve daha yaşamsal olanların gerçekleştirilmesi uğruna, özlemlerinden bir kısmından vazgeçer," demişti. Bu kelimeler, tüm insanların kendilerini feda edercesine tam bir yoksunluk içersinde, tüm enerjilerini harcamalarını isteyen Devrimin güç yıllarında, zorların en zoru bir yolu seçen Mayakovski'nin yazgısına çok uygun düşüyor.

Ülke, Devrimin ilkelerini hayatın bütün alanlarına yaymak için verilen şiddetli bir mücadelenin sancılarını yaşıyordu. En geniş ölçüde genelleştirmeleriyle, devrimci dönüşümlerin anlamını tam olarak açıklayabilecek, yeni bir sanat anlayışı getirmek yaşamsal önem taşıyordu. O yıllarda, bu görev, basit simgeleriyle, geniş kitlelerce anlaşılabilir anlatımıyla, sosyalist aydınlanma düşüncelerini yayan ve ajitasyon sanatı (ajit-art) denilen sanat türüne düşüyordu.

Yaratıcı gücünün tümünü birden seferber eden Mayakovski, sanatında bu hedeflerin hepsine ulaştı. Her günkü devrimci gerçeğin "pislik temizleyicisi, su taşıyıcısı" işlevlerini yerine getirirken, yalnızca içinde yaşanan anın taleplerine bağlı olmakla yetinmeyip "çağlara, Tarihe ve Evrene" seslenen, çağın büyük devrimci gerçeğini dile getiren destanlar yaratmayı başardı.

Zamanla, Mayakovski'nin yalnızca devrimci sanatın en büyük temsilcilerinden biri olmakla kalmayıp, kelimenin en yüce anlamıyla sosyalist sanat kültürünün yaratıcıları arasında yer aldığı ortaya çıktı. Büyük şairin çalışması, sosyalist devrimin manevi olanaklarına güçlü bir anlatım kazandırdı. Devrimci dönüşümler sırasında, tarihsel ilerleyişin öncüleri arasında yer alan insanın dünya görüşünün birçok belirleyici özelliklerini cisim-

leştirdi. Mayakovski'nin, sosyalizmin bireye gelişmek ve mükemmelleşmek için en geniş olanakları sağladığına derin bir inancı vardı ve Sovyet şiirinde, yeni toplumun muazzam gücüyle, ruh yüceltici kapasitesini dile getiren ilk sanatçılardan biriydi.

Mayakovski'yi çalışmalarında harekete getiren temel manevi etken, sosyalist düzendeki canlı yaşam sevinci ve komünist ereklerin gerçekleşeceğine derin inancıdır. Bu onun bıraktığı başlıca mirastır ve asla yok edilemez. Şairin yaşamdan trajik biçimde ayrılması da bu gerçeği değiştiremez.

Hem Sovyet eleştirmenleri, hem de yabancı yazarlar tarafından Mayakovski'nin intiharıyla ilgili pek çok yazı yazıldı. Ancak, ölüm nedeni olarak gösterilenlerden hiçbiri, inanılır görünmüyor. O yıllardaki edebi hayatı bilmeyen bazı yazarlar, inatla gerçekle çatışmasının yada yaratıcılığında bir takım iç bunalımların yazarın trajik ölümüne neden olmadığını, birçok olumsuz koşulun bir araya geldiğini görmek istemezler. Bunlar arasında, Mayakovski'nin son mektubunda anlattığı aşk dramı, yazarın RAPP Birliğine girmesiyle, LEF derneğiyle^{*)} ilişkilerinin daha da bozulması, estetikçi eleştirmenler tarafından sürekli biçimde hırpalanması ve şaire aylar boyunca büyük bir ıstırap veren hastalığı sayılabilir...

Birçok çağdaşının gözünde, Mayakovski'nin kişiliği özellikle isteri, kötümserlik ve ölüm düşünceleriyle bağdaşmazdı. Bu genel duygu, cenaze töreni sırasında, Lunaçarski tarafından pek güzel dile getirilmiştir:

^{*)} **LEF:** Sol Sanat Cephesi, Mayakovski'nin kurduğu ve başkanlık ettiği fütürist bir grup, ancak ozan bu grubu aşmış ve sonunda RAPP - yani Rus Proletaryan Derneği ile birleşmiştir. Bu dernek SSCB Yazarlar Birliği'nin öncüsüdür.

“Mayakovski her şeyden önce, sımsıcak, kıpır kıpır hayattı bizler için. Milyonlar adına, milyonlara, milyonların yazgısından söze derken, tarihin en büyük toplumsal hareketinin sözcülüğünü yapıyordu. Devrimin müjdecisi Mayakovski yenilmez kalacaktır. Tüm anıtsal bütünlüğüyle karşımızda duruyor. Şarkılarının sesini dinleyin. En küçük bir hata, en küçük bir kuşku, en küçük bir duraksama göremezsiniz. Ölümünden az önce, “yüksek sesle ve dobra dobra”, tüm yaşamını ve muazzam yeteneğini adadığı büyük davaya bağlılığını bir kez daha doğrulamıştı.”

Sovyet Edebiyatı tarihi, Mayakovski'nin tüm Sovyet yazarları kuşakları üzerinde çok büyük bir etki yarattığını gösterir. Hatta bu etkinin, tüm öteki şairlerinkinden daha fazla olduğu da söylenebilir.

Mayakovski'nin mirasının, günümüzün sanatsal ve ideolojik atmosferinde vazgeçilemeyecek derecede önemli bir yeri vardır. Çağdaş şiir dünyasının, geleneksel tutumlara kıyasla, çok biçimlilik gösterdiğini belirtmeliyiz. Çok sayıdaki çeşit çeşit ozan, farklı şiir sistemleri geliştirmiş, geçmişin şiir mirasından farklı bir yol tutmuşlardır. Yine de, Mayakovski, çağdaş şiiri etkileyen en önemli etkenler arasında yer almaktadır.

Sovyet ozanlarının, zamanın temel sorunlarının çözümüne katılmak, çağın en belli başlı özlem ve duygularını iletme isteği, onların Mayakovski geleneğine bağlılığının göstergesidir. Onun mirasının sürdürülmesi, yaşadığı deneyimin doğrudan doğruya yinelenmesi değil, en temel, en tipik görünüşüyle, gelişmiş sosyalist toplumun, her yönüyle planlı yaşamının gözler önüne serilmesi anlamına gelir.

Mayakovski geleneğinin yalnızca Sovyet edebiyatında uygulandığını söylemek yanlıştır. Mayakovski'nin eserleri pek çok yabancı dile çevrilmiş ve tüm eserleri otuz ayrı

ülkede basılmış, ozanın yaşamı ve sanatı konusunda yüzlerce kitap ve binlerce makale yazılmıştır.

Yirminci yüzyılın büyük bir ideolojik ve estetik olayı olarak Mayakovski, dünya üzerinde pek çok ilerici ve devrimci sanat adamının çalışmalarını olumlu yönde etkilemekte, ozanlar, oyun yazarları, deneme yazarları, sanatçı ve müzisyenler için güçlü bir yaratıcı dürtü yaratmaktadır. Mayakovski'nin deneyiminin yeniliğinin fark edilmesi, kendi eserlerinde (ve elbette ki kendi bireyselliğinden ayrılmaksızın) bu büyük Sovyet ozanının dizele-riyle tanışmaktan doğan yeni yaşam duygusunu dile getirme isteği, çeşitli edebiyatların çeşitli temsilcilerini birleştirmektedir. Louis Aragon, Paul Eluard, Pablo Neruda, Bertholt Brecht, Johannes Becher, Julian Tuwim, Nazım Hikmet ve Asya, Afrika ve Amerika'nın daha birçok çağdaş ozanı bunlar arasında sayılabilir. Bu konuda, çağdaş sanat ve kültürün sözcülerinin sayısız sözlerini de sıralayabiliriz. Örneğin Louis Aragon, bir zamanlar Mayakovski'yi okuduktan sonra hayatının değiştiğini yazmıştı. “Vladimir Mayakovski” diye yazıyordu, “insanın milyonlara, dünyayı yeniden biçimlendirmek isteyenlere seslenmesi gerektiğini öğretti.” Mayakovski konusunda çok yerinde bir başka görüş de Johannes Becher'den gelir: “Eseri, yeni insanın doğuşunun kutlanmasıdır. Mayakovski'nin evrensel önemi, kendini şiirlerinde, özgürce gelişen bir sosyalist kişilik olarak, öylesine parlak biçimde gösterebilmesinden kaynaklanır.”

Tabii ki, sanat çeşitli yollar izleyecektir. “Tüm yankılanan şiir gücünü” insanlığın daha iyi bir geleceğine adan Mayakovski, Rus şiirinin gelişimini hızlandırmış, insanlığın sanatsal gelişiminde ileriye doğru yeni bir adım atmıştır. Tüm şiiri “yaşam sevincinin ve komünizme doğru yürüyüşün coşkusunun” övgüsüdür.

SUNUŞ

1924'te yazılan ve *Vladimir İlyiç Lenin* adını taşıyan bu destan Mayakovski'nin Lenin üzerine uzun süreli çalışmalarının ürünüdür. Ozan, "Ben, Kendim..." adlı özyaşamöyküsünde "1923" tarihli bölümde, bu eserinden kısaca şöyle söz eder: "*Lenin Destanı*'nı uzun uzun düşünerek yazıyorum." Büyük ozanın Lenin'in cenaze töreninde gördükleri ve hissettikleri, onu 1923'te başladığı bu çalışmayı hızlandırmaya itti.

1924 Ekiminde, Mayakovski, *Lenin Destanı*'nı, Moskova yayınevinde ve daha sonra RKP(b)'nin Moskova Komitesi'nde, parti militanları önünde okudu.

23 Ekim 1924 tarihli Raboçaya Moskova gazetesi, bu dinletiden şöyle söz etti: "Salon tıklım tıklım doluydu. Destan sona erdiğinde, alkış tufanı koptu. Ardından, birçok yoldaşın tartışmaları, bunun Lenin hakkında yazılmış en güçlü eser olduğuna ortaya koydu."

Moskova'dan sonra, Mayakovski şiirini Kiev'de, Minsk'te, Smolensk'te ve Sovyetler Birliği'nin başka kentlerinde okudu. Daha sonraları, şöyle yazmıştı: "*Lenin Destanı*'nı bitirdim. Birçok işçi toplantısında bu şiirimi okudum. Dinleyicilerinin verdiği karşılık, beni cesaretlendirdi ve bu destana ihtiyaç duyulduğuna inandırdı."

LENİN DESTANI

*Bu şiiri Rusya Komünist
Partisine ithaf ediyorum.*

Zamanı geldi.
Başlıyorum
Lenin'i anlatmaya.
Zamanı geldi diyorsam,
sanmayın
yas bitti diye.
Yalnız,
ilk andaki şaşkınlık
yatıştı ve duruldu,
bir acıya dönüştü ki,
sürer gider biteviye.
Hızlan zaman,
fırtına ol savur
Lenin'in sloganlarını dört yana!
Bize yakışır mı,
bu ağlama,
bu ah vahımız?
Dünyada,
Lenin kadar canlı
kimse yok.

O bizim gücümüz,
 bilgeliğimiz,
 en güvenilir silahımız.

Karada yaşasa da
 insanlar
 birer kayıktır.

Bakarsın,
 sonunda
 hayat yolumuzun,
 yosun,
 deniz kabuğu,
 midye yapışıktır,
 şurasına
 burasına
 çoğumuzun.

Kudurmuş havalardan
 sonra
 zaman kollarız,
 uzanırız,
 güneşte
 bir yaz günü,
 üstümüzden
 yeşil yosunları,
 midyeleri paklarız,
 deniz anasının
 yapışkan sümüğünü.

Ben de
 Lenin'e,
 aklanıp paklanmaya,
 devrim
 rüzgarlarıyla,

Korkuyorum,
 binlerce boş mısra
 karalamaktan.
 Çocuklar da
 böyle korkar
 yanılmaktan,
 düş kırıklığına
 uğramaktan.
 İnsan kim olursa olsun,
 hale geçirilebilir
 başına.
 Dehşete düşürür beni,
 düşüncesi bile
 tek başına:
 Şiirle beslenen
 yapay ışınlar,
 O soylu,
 geniş,
 insan alnını kapatmasınlar.
 Anıt kabir,
 saygı duruşu,
 kortejler,
 tütsü kokulu törenler,
 ağdalı yayınlar
 bulandırmasın
 Lenin'in
 temel özelliğini,
 sadeliğini.
 Yalancı
 ışıltilar
 ona bulaşmasın.

Onu

gözbebeği gibi

korumak gerek.

Görevin buyruğuyla

yüreğim oy veriyor:

Artık yazmak gerek!

* * *

Yer yerinden oynuyor,

Moskova insan seli!

Meydan ateşlerinde,

donanlar

ısınıyor.

Ölmüş olan bu kişi

neden yüceltiliyor?

Kim bu?

Ne yapmış?

Nereli?

Çok kelime

çıkardım,

bellegimin kutusundan.

Fakat işe yaramıyor,

ne öylesi

ne böylesi.

Attım hepsini.

Yakışmıyor,

bana da,

size de.

Yoksulmuş

dünyanın

Topu topu,
 yalnız
 yedi günümüz
 ve yalnız
 on iki
 saatimiz var.
 Uzatılamaz
 sayılı
 günlerimiz.
 Ölüm,
 kapıları
 hep izinsiz çalar.
 Bakmışsın,
 saat
 işe yaramaz olmuş,
 dar geliyor
 takvimler.
 Olaylar,
 bildiğimiz günlerle
 ölçülmez olmuş.
 Bu tür zamana "Çağ"
 yada "Çığır"
 işte öyle birşey derler.
 Ne yapalım,
 bütün gece
 uyur,
 gündüzleri
 çabalarız
 biz.
 Kendi
 suyumuzu
 kendimiz çekeriz,
 döndüğü
 süreçe
 değirmenimiz.

Çok akıllıca
değil,
çok aptalca da sayılmaz.

İyi de, sözler
duman gibi
dağılır,
bu boş kabuktan
nasılsa
bir anlam çıkmaz.

Fakat,
bu ölçüler
Lenin'e uymazdı.

Orta boy
bir ceket
giyerdi ancak.

O koca "çağ"
başını
pervaza vurmazdı

Herkes,
kendi gözüyle
görmüş olacak,

geçerdi
rahatça
tüm kapılardan.

Ne diye,
Lenin için
utanmadan

"Tanrının elçisi
haşmetli önder"
gibi laflar edilsin,

"Yetkisini

tanrıdan alan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

liderimiz" densin.

Olsaydı Lenin

haşmetli

bir önder.

tanrılardan,

krallardan

olsaydı onda eser,

öfkeden

kudururdum.

Cenaze alayının

önüne geçer,

ona tapınanların

selini durdururdum.

Bağıra

çağıra

lanet etmek için

uygun

kelimeler

bulurdum elbette.

İstifa dilekçeleriyle

bombalayıp

Kremlin'i

göklere yükselen

küfürler savururdum,

ayak altında

çiğnenirken

çılgılıklarımınla birlikte.

Fakat o ne?

Dzerjinski^(*) bugün

adımını sert atmıyor.

^{*)} **F. E. Dzerjinski** (1877-1926): İleri gelen bir devrimci ve devlet adamı. Lenin'in dostu ve silah arkadaşı. V.Çe.Ka.'nın (Tüm Rusya Olağanüstü Yüksek Devrimci Soruşturma Komitesi) başkanı olarak görev yapmıştır.

Sakince
 yaklaşıyor
 tabutun başına.
 Bugün
 izin verebilir
 muhafız alayına.
 Milyonlarca
 insanın
 kederli gözlerinde
 yalnızca
 donmuş
 yaşlar parlıyor.
 "Tanrısal bir varlık"
 olsaydı Lenin,
 hiç bu duygular
 yaşanır mıydı?
 Hayır!
 Bugün,
 gerçek bir acı
 yüreklere dolduran.
 Toprağa verilen,
 dünyaya en çok
 yakışandı,
 yeryüzünde
 tüm
 yaşayanlardan.
 O, dünyanın,
 toprağındı,
 fakat benzemezdi
 kendi burnunun
 ötesini
 göremeyenlere

O, tüm evreni

bir bakışıyla

kavradı,

Erişirdi bakışı

zamanın gizlediği

yerlere.

Bendi,

sendi,

bizlerdendi

yine de.

Alını geniş ve yüksek,

bir kule gibi

dikti.

Yalnız... gözlerinin altı

derin ve acı

düşüncelerden

çizik çizikti.

Dudakları sertti

ve bizimkinden

daha alaycı.

Bu,

zafer arabasının

dizginini şaklatarak

oynayan

ve üstümüzden geçen

satrap^(*)

sertliği değildi.

O, arkadaşına

sevgiyle sarılırdı,

insancıldı,

gönlüm,

o tek bir soluk alsın

diye ölmeye hazır,

kendinden geçerek

sevinçten.

Yalnız ben mi? Sanki yok mu

memlekette

iyisi benden?

Çağırmadan,

ağzını aralasa insan

şöyle biraz,

hanginiz köy,

maden ocağı

ve kendi derisinden

hemen firlayıp

bir adım ileri atmaz?

Şarapla karışık

keder için

sarhoş gibiyim.

Tramvay yolundan

koruyan beni

yalnız içgüdüm.

Ölsem.

ağlayan olmaz şimdi,

ufak bir faniyim,

zaten

yıkılmış halkımızı,

bu zamansız ölüm.

Tüm Rusya

bu aralar sanki

vine göçebe olmuş.

Bayrak, flama; bayrak...

Yürüyorlar kızıl bayrak

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

altında.

Milyonlar

sütunlu salona^(*)

girip

çıkıyor.

Sarsılıyor zemin

bir milyon ayak

altında.

Karlı yaşlar döküyor,

bayrakların

kızaran gözleri.

Kısılmış telgrafın sesi,

matemli

mırıltıdan.

Kim bu?

Ne yapmış?

Nereli,

bu insanoğulları

arasında

en insan olan insan?

* * *

Biliriz

hepimiz

hayatını Ulyanov'un,

Kısacık.

Koca tarihte

ufacık bir an.

Fakat,

LENİN yoldaşın

ömrü sonsuz uzun...

^{*)} **Sütunlu Salon:** 1924 yılı Ocak ayında Moskva'da Lenin'in naaşının açık tabut içinde katafalka konduğu Sendikalar Birliği binasının zemin katındaki büyük salon.

Yazıp anlatacağım size,

onu

en baştan.

Aslında, Lenin yolu

yüzyıllara uzanıyor.

Hikayemiz iki yüz yıl

öncesinden başlıyor.

Duyuyor musunuz?

Bu,

yüzyılların ardından,

Bromley ve Gujon^(*)

hanedanının

sesi.

Buyurucu çığlığını

pirinç gırtlğından

fırlatan

dünyanın ilk

buhar makinesi.

Henüz tanınmayan

ve bu yüzden,

taçsız olan

Majesteleri

Sermaye,

kibarların saltanatının

el'an

başladığını duyuruyor.

Ayrıca,

açıklamak niyetinde:

Bundan böyle,

köylünün tüm gücü

onun hizmetinde.

(*) **Bromley ve Gujon:** Devrim öncesi Moskova'da büyük çelik fabrikaları.

Kentler,
 çalar,
 cırpar,
 yürütür.

Aç kasaların
 göbeğini doldurur.

Tezgahlara eğilir köylü,
 sermayenin çarkını döndürür.

İşçi sınıfı
 yoksul,
 sıska ve kambur.

Göklere uzanmak
 tehlikelerden
 korumuyor bacaları,

emekçi sınıf
 sıklaştırıyor
 safları.

"Kemiklerimizle döşe
 servet yolunu,
 sömür iliğimizi.

Ama unutma:
 Yakındır.
 Geliyor,

Öncümüz,
 Savaşçımız,
 kurtarmaya bizi."

Baca dumanları
 bulutlara
 karışıyor.

Bacalar,
 sıra erleri adeta
 bir bölüğün.

İsyancıların
 düzenli birlikleri
 dağıttığı gibi

dumanla bulut
birleşince
rengi kararıyor göğün,
sanki
fırtına yaklaşıyor.
Yoksul halkın
gözü önünde
mallar dizi dizi.
Bakıyor hesaplara
keleş müdür,
kartaloz.
Homurdanıyor:
"Para krizi!"
ve
levhayı asıyor:
"İŞE PAYDOS!"
Sinek pislikleri
benek benek
şekerlere yayılıyor,
silolarda
çürüyor tahıl,
sahipsiz.
Yelisseyev'in(*)
vitriini önünden
geçerken,
ayaklarını sürüyor.
karnı guruldayan
bir işsiz.
Gecekondulardan,
fukara odalarından,
feryatlar yükseliyor,
çocuk ağlamalarını
bastıran.

(*) **G. G. Yelisseyev:** Moskova ve Petersburg'da yiyecek mağazaları işleten zengin bir iş adamı.

Yalvarıyor halk

avuç açıp göklere:

"Nerdesin,

Öncümüz,

ö alıcımız,

kurtarıcımız!

Gel artık!

Savaşı da gideriz,

tek ki sen isteyessin,

sürünmekten bıktık!"

* * *

Yallah deve,

Çöl gemisi,

sömürgeler fatihi!

Ateşten

kızgın çöllerde

yine yol açar mısın?

Vira,

elik zırhlı

gemilerin kervanı!

Doğudaki

illeri

fethetmeye var mısın?

Işıklarla yıkanan

palmiyeler,

hurmalar,

Yeşil, serin

vahalar

ve masmavi

göklerde

kara kara bulutlar.

Dinle,
 mısır tarlasında,
 kırbaçlanan zenci ağlar:
 “Ah Nil! Koca Nil!
 Göz yaşlarımı sil!
 Kara günleri
 getir,
 at kenara.
 Kapkara olsun,
 benden de kara!
 Tutuşsun,
 al kanlarım gibi
 yangınlar.
 Çıtır çıtır
 kızarsın,
 içinde pişsin,
 Şiş göbekli
 beyazlar,
 zengin karalar!
 Avlayıp
 işlediğimiz
 fildişini kaldır,
 Daldıır!
 Etlerine,
 kalplerine daldır!
 Kanım
 boşuna
 akmasın,
 bari
 torunlarıma
 yarasın.
 Gel,
 Güneş Yüzlüm!
 Adalet iste,
 kurtar bizi.

Gayrı,
yaşayacak değilim.

Kapıya geldi,
dayandı ölüm.

Ey Nil'im!
Ey koca Nil'im!

Kabul et
dileğimizi!"

Karla örtülü
Rusya'da,
güneşle
alazlanan
Patagonya'da,

Mekanik
kan-ter
tezgahları
başladı
inlemeye,
gıcırdamaya.

Voznesensk'te,^(*)
iplik büken
kentte,

İvanov'un
diktiği
tuğladan devler,

Tempo tutup
bir ağızdan
söyler:

^{*)} **İvanovo Voznesensk:** Bugün İvanovo. Tekstil merkezi. Çarlık Rusya'sında devrimci çalışınaların en yoğun olduğu büyük kentlerden biri.

“Tüküreyim içine
İpliğinin, bezinin.
Zamanı geldi, geçiyor,
Yeni bir Stenka Razin'in.”^(*)

* * *

“Jandarına nedir?”
diye nasıl
sorarsa çocuklarımız,
“Kapitalizm nedir?”
diye öyle
soracak torunlarımız.

Anlatayım
size
sülalesini.
kağıda
çizeyim,
tam boy portresini.

Kapitalizm
gençken
zararsız
ve
becerikli
bir delikanlıydı.

Ne tembeldi,
ne de arsız,
kire pasa da
dayanıklıydı.

^(*) **Stepan Razin:** Rusya'da. 17. yüzyıldaki köylü ayaklanmasının lideri.

Feodal giysiler

ona dar gelirdi

dar!

Yukarılara tırmanırdı,

vardı

her tarakta bezi,

devrimlerle

geldi

onun da bahçesine bahar,

tuttururdu o da

bazen

Marseillaise'!

Oydu

makineleri

ilk tasarlayan.

Onların

emrine

yeni köleler verdi.

Ve yeryüzünde

milyonlarca

insan,

milyonlarca

işçi çocuğu

türedi.

Çarlıkmuş,

kontlukmuş,

lop gibi

çiğnemedен yuttu

armasıyla,

kartalıyla,

şu İncil'deki

inek misali

şıştı

ve ardından
yalandı
parlamento diliyle.

Sonra,
çelik kasları
gevşeyip koptu.

Yağ bağladı,
göbek saldı
kocaman ve arsız,
öyle bir
kapitalist
oldu ki,
defteri
kebirinden
farksız.

Sıraladı
görkemli sarayları,
bir bir
ünlü ressamlar
çalıştı,
fırçası elinde.

Tavanlar-
rokoko,
döşeme-
ampir,
duvarlar-
Lui Katorz^(*)
stilinde.

Önünde eğilip,
dikerek
kıçını

*) Fransız kralı XIV. Louis.

koruyordu
 sarayların
 içini dışını
 göt suratlı,
 tembel ve
 pis,
 yüzlerce,
 binlerce
 sivil polis.
 Kapitalistin ruhu sağır,
 ne renk tanır,
 ne şarkı.
 Tıpkı çayırdaki sığır:
 ha çiçek olmuş,
 ha ağaç.
 Estetik,
 etik,
 ahenk-
 neymiş bunların farkı?
 Hepsi de
 boş vaktini
 hoş geçirmesi için
 birer araç.
 Nedir ki
 cennet. cehennem
 dedikleri?
 Hepsi onunmuş!
 Düşkün kocakarılarla
 satıyor utanmadan,
 İsa çarmıhından
 çivi delikleri,
 huruç merdiveninden
 birer basamak

ve birer tüy,
 Ruh- l Kudüs' n
 kuyru undan.
 Cep doldurup
 tıkınsın,
 horlasın,
 başka ne yapsın?
 İnsan eti
 yedi,
 insan kanı
 içti,
  i ti.
 Kendi boyunu
 açtı
 sonunda.
  alı maz oldu.
 Niye?
 Köleleri  alı sın!
 Ve kofla ıp
 serildi kaldı
 tarihin yolunda
 dünyayı
 kaplayan
 karyolasında.
 Tıkadı
 bütün yolu-
 geçidi,
 ba landı
 insanlığın eli-
 kolu.
 Onu
 havaya
 u urmaktı,
 kurtulmanın tek yolu!

Bilirim,

güler şairler şimdi

acı acı,

Lütfederler

bana

bir iki nasihat.

Eleştirmenler

şaklatır

kırbacı:

"Hani ruh,

lirik?

Seninki,

kuru laklakıyat!"

Elbet ya,

"kapitalizm"de

İncelik,

letafet ne arar?

"Bülbül" lafı

kulağı

çok daha güzel okşar.

Yok canım!

Ben yine

bildiğimi okuyacağım.

Mısralardan

savaşçı

sloganlar yapacağım.

Konu sıkıntısı

çekmem

bilirsiniz.

Bilirsiniz de...

Ne muhabbet

zamanıdır

yaşadığımız zaman

ne de
 bir işe yarar
 boş lafın
 boş kılıfı.

Ben şair olarak
 her şeyimi,
 tüm gücümü,
 sana
 ve haklı davana
 adıyorum, işçi sınıfı!

"Proletarya" sözü
 sığ
 ve biçimsiz kaçar,
 komünizmden
 korkanlar
 bunu böyle sanır.

Oysa
 bizim kulağımızı
 müzik gibi okşar,
 bu müzik
 ölüleri bile
 ayağa kaldırır!

Lüks katlar
 korkudan
 titreyip büzülüyor.

Bodrumdan
 dalga dalga
 bağırılar yükseliyor:

"İşçiler,
 bodrumlardan,
 kaldırım taşı
 döşeli
 bu çıkmaz sokaklardan

kurtulup

masmavi göklere dek

özgürleşecek.

Doğmamış liderimiz,

bir işçinin çocuğu,

Gelecek,

proletaryayla

birleşecek!”

Dünya artık

dar geliyor

sermayenin hırsına,

patlayıncaya

kadar

kazanma hayalleriyle

milyar

dolarlık

yüzükleri

geçirmiş parmağına,

koca göbeği

ve kirli elleriyle

uzaniyor,

başkalarının

gırtlığına.

Çıkıp geliyor işte!

Yagma

susuzluğuyla

çarpışıyor demirler.

“Vuur!”

Dünyayı paylaşamıyor

iki para babası.

Her köyde

bir mezarlık,

yatıyor şehit erler.

Her kentte,
 kuruluyor
 bir kol-bacak fabrikası.

Savaş bitti, kuruldu
 masalar,
 zafer pastasını
 sofrada bölüşüp
 paylaştılar.

Fakat-
 dinle!
 İnliyor kabirler,
 kastanyet gibi
 takırdıyor
 kuru kemikler.

“Dirilip
 döneceğiz
 er meydanına,
 zaman,
 kanlı cinayetinizi
 affetmeyecek!

Geliyor-
 bilge liderimiz-
 savaşlara
 sonsuza
 dek son vermek için,
 size savaş ilan edecek!”

Daha
 ne kadar
 sürecek,
 tufan gibi
 kan selleri?
 Ne güne dek,
 dünyayı ıslatacak

derin,
 kanlı-çamurlu
 gözyaşı gölleri?

Sonunda,
 tek tük hayalci
 kalkıştı
 bu güç soruyu
 yanıtlamaya.

En olmayacak
 ütopilerin
 olasılığını
 kanıtlamaya.

Fakat,
 hiçbir derde
 çare bulamadan,
 kafalarını gerçeğin
 granit kayasına
 çarptı onlar.

Parlak zeka
 kıvılcımlarının
 aydınlattığı
 patikalardan
 nasıl geçsin
 acı çeken milyonlar?

Artık kapitalizmin
 kendisi,
 faka basan hırsız,
 dişlilerinin
 çılgınca hızı arttıkça,
 işçilerine
 söz geçiremez oldu.

Kurduğu sistem
grevlerin,
bunalımların
sersemletici
gel-gitiyle
batıp çıktıkça,
sürüklenen
sararmış,
kuru bir yaprağa döndü.

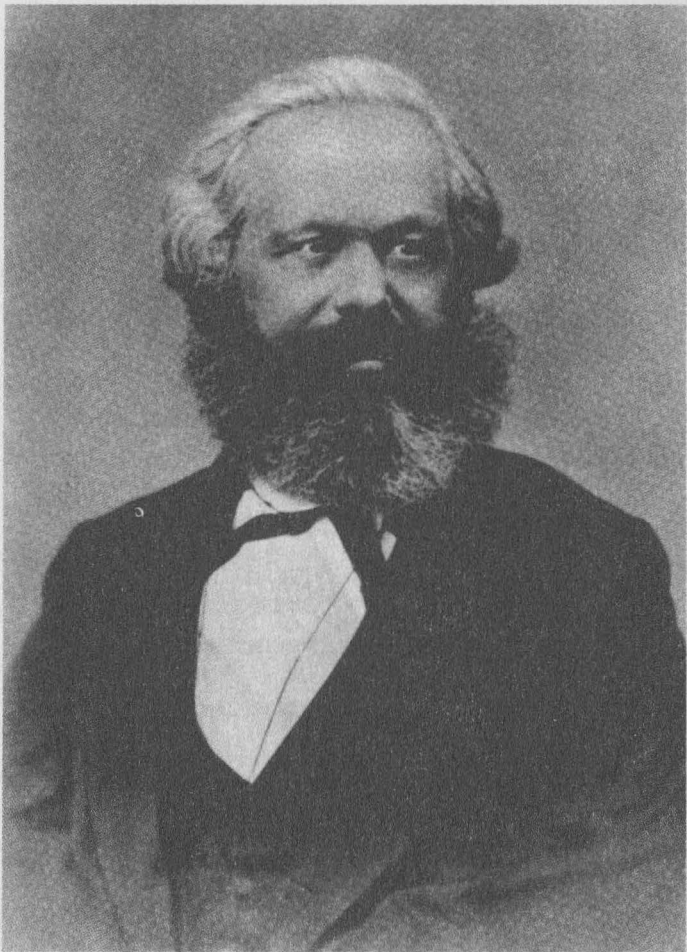
“Altın yutan
bu sirki
ne yapmalı,
kimden yana olmalı,
kimi suçlamalı?”

Milyon-başlı,
milyon
elli-ayaklı,
işçi sınıfı,
beynini kurcalayan
bu soruyu
yanıtlamalıydı..
davasının
doğruluğunu
Kanıtlamalıydı...

* * *

Sermayenin günlerini
kemirdi durdu,
zaman
ışıldağının
sürgit raksı.

Ta ki zaman
doğurana dek
Karl adlı adamı,
Lenin'in
ağabeyi Marx'ı.
Marx!
Etkiler bizi,
kır saçlı-sakallı resmi.
Ama bıraktığı izlenimden
ne denli farklı
onun hayatı!
Mermere kazılmış,
alçıtaşında donmuş ismi,
anımsatır,
geçmişe gömülmüş
yaşlı bir adamı.
Fakat,
gün geldi
devrim patikasında,
işçi ilk
ufacık adımını attı
ve durdu.
İşte o zaman Marx,
ışık saçan,
devasa bir alev halinde
yüreğini
ve düşüncelerini
tutuşturdu!
Sanki
en ağır çalışmaları
yapmış gibi,
tüm fabrikaların
tüm vardiyalarında,
her vidayı sıkıştırmış,
her işe el atmış gibi,

Marx

artı-değer

hırsızlarını yakaladı,

yağma

mallarının ortasında.

Başkaları

korkudan tir tir titrer,

ağzını açamazken,

gözlerini patronun

göbeği hizasına

kaldıramazken,

Marx üstlendi,

proletaryayı

sınıf savaşına götürmeyi,

altın danayı

ve saldırgan,

iri boğayı öldürmeyi.

Sanırdık ki

içinde

yaşadığımız cehennemden

ancak talih dalgaları

çıkartıp bizi

hâlâ körleştirici

gizem sisleriyle örtülü

komünizm körfezine

atacak.

Marx

en derin

tarih yasasını

bularak,

aydınlattı

hepimizi:

Dümeni
 proletarya
 tutacak!

Hayır,
 Marx'ın kitapları
 yalnız mürekkep ve kağıt değildir.

Donuk istatistiklerle dolu,
 kupkuru
 birer yapıt değildir.

Marx'ın kitapları
 düzen getirdi
 emeğin savaştan saflarına

İleriye doğru
 yönlendirdi onları,
 cesaret ve inançla.

Yönlendirdi ve
 şöyle dedi onlara:

“Savaşın!
 Belki de çoğunuz
 düşecektir.

Teoriler,
 somut eylemlerle kanıtlanır.

Pratiğin
 dehası da
 yakında gelecektir,

sizi kitaplardan
 savaş meydanlarına götürecektir.”

Düşünce değirmeni,
 artık son düşüncesini
 öğütüyordu.

Son satırlarda,
 ağırlaşırken kalem
 Marx'ın elinde,

biliyorum,
 hayalinde Kremlin'i
 görüyordu
 ve Komün bayrağını,
 Moskova göklerinde.

* * *

Yıllar,
 kavun gibi
 olgunlaşırken,
 Emek de
 sonunda
 ergenliğe yetti.
 Proletarya gel-gitinin
 güçlü çarpmalarıyla sarsılan
 sermaye
 kalesininse,
 güvenilirliği
 elden gitti.
 Kısa bir süre sonra...
 birkaç yıl ötesi...
 Uğuldayan bir fırtına
 halkların öfkesi.
 Öfke ayaklanmaya,
 ayaklanma isyana,
 isyan kıyama dönüşüyor,
 ardından devrimler geliyor.
 Fakat acımasızdır
 burjuvanın hiddeti!
 Thiers'lerin,^(*)
 Galiffet'lerin^(**) şiddeti
 ve insanlık dışı

(*) **Thiers, Adolph:** Fransız başbakanı, 1871'de Paris Komünü ayaklanmasını ezmiştir.

(**) **Gaston Gallifet** (1830-1909): Fransız generali. 1871'de Paris Komünü savunucularını acımasızca katletmiştir.

Ama
 her şeyi
 bilirdi,
 dinlemiş de
 bir konuşmasını
 Lenin'in.

Bir öykü duydum,
 Sibiryalı bir köy kadını
 anlattı:

Toprak ele geçirmişler,
 cennet gibi işlemişler.

Lenin'i dinlemek şöyle dursun,
 tek satırını bile okumamışlar,
 fakat. tüm bu köylüler,
 yediden yetmişe
 Leninciymişler.

Dağlara tırmandım.
 Ne bir ot,
 ne bir can,
 yalnız bulut kümesinin
 nemli izi kayalıkta,
 uçurumlar sarp ve derin.

Yüzlerce
 kilometrelik çevrede
 yaşayan tek dağ köylüsünün
 göğsünde parlıyordu
 rozeti LENİN'in.

Diyeceksiniz,
 bu bir Ahi iğnesidir,
 antikası
 süs düşkünü genç kız
 zevklerinin.

Hayır!

Bunlar,

gömleklerde işaretidir

Lenin sevgisiyle

yanan yüreklerin.

Anlatılamazdı bunlar

şu kancalı

slav-kiril harfleriyle,

ne de

“Kurtarıcı ol!” diye

semalardan bir emir geldi.

O,

yaşam ve kitaplar

arasından

adım adım

yolunu açarak,

dünya

emekçilerinin

öğretmenliğine yükseldi.

* * *

Rusya'ya

kuş bakışı

bir bakın:

Nehirleri

bir mavilik

denizidir;

sanki bunlar

ülkenin sırtında

kızılıcak sopası,

yedi

kuyruklu

kırbaç izidir.

Fakat
 bahar sularından da
 mavi mavi süsler,
 köle Rusya'nın
 sırtını
 mosmor çürükler!
 Bir de bakın,
 Rusya'ya
 yandan,
 nereye baksanız güneyden,
 kuzeyden,
 doğudan:

Dağlar,
 maden kuyuları,
 hapishaneler,
 taş ocakları,
 kürek cehennemi kaleler.

Fakat
 kürek cezasından da
 beterdir elbet
 fabrikalarda,
 tezgah başında
 esaret.

Dünyada,
 daha zengin
 ve daha güzel
 ülkeler çoktu,
 fakat daha büyük
 acı ve kederlerle
 dolu ülke yoktu.

Çekilmez sonsuza dek
 bu acılar!
 Yok edin eli kanlıları!

Toprak ve Özgürlük!

İsyân çağrısı büyür,
tüm ülkeyi gezer.

Ta ki

tek tek isyancılar,
bireysel terör yanlıları

birleşinceye dek,

kiminde elbombası
kiminde mavzer.

Bir kurşunla

çarın işini bitirmek
iyi de,

ya mermi hedefine

isabet etmezse,
ne olur?

Eylem hazırlığında

yakalandı
Lenin'in ağabeyi de.

Çarın biri vurulsa,

yerini
bir başkası alır.

zulmüyle,

işkencesiyle
gelen gideni aratır.

Böylece,

Aleksandr Ulyanov,
bir gece,

Schlüsselburg^(*)

meşalelerinin ışığında,

^(*) **A. İ. Ulyanov** (1866-1887): Lenin'in ağabeyi. Çar III. Aleksandr'ı öldürme girişimine katıldığı için tutuklanıp 1887'de Schlüsselburg kalesinde idam edildi.

idam sehпасına

yürür ve asılır.

O zamanlar,

Vladimir İlyiç

henüz girmişti on yedisine,

bir yemin etti ki

artık dönülemezdi asla:

“Ağabey,

doğruluk savaşında

biz geçeceğiz

senin yerine

ve yeneceğiz.

Ama

başka silahlarla...

* * *

Şu heykellere de bir bak...

Bu kahramanlar,

tavus kuşu gibi

kurumlanırlar:

“Ben neymişim”

dercesine gösteriş.

Şatafatsızdı oysa,

İlyiç'in omuzladığı

kahramanca iş.

İşçiler,

madenciler arasında İlyiç,

ders veriyor:

Usta dayak atıyor... Buna

karşı ne yapılır?

Ne yapsak,

patron değil yemek,

suyu bile

esirgiyor.

Yevmiye

beş kapık, beş kapık

nasıl artırılır?

Ama

mücadele

bununla bitmezdi.

Ufak tefek

metelikler

değildi amaç.

Sosyalizme

ulaşmak için

bu kadarı yetmezdi.

İlyiç,

doğruyu yanlış öğretiyor

dev gibi bir demirciye:

“Yerleri süpürüp

öyle kenara çekilme pek.

Hedef,

Sosyalizm!

Düşman,

Kapitalizm!

Silahınsa,

çalı süpürgesi değil,

elindeki tüfek!”

İlyiç bunları

yine,

yine,

yineliyordu.

İşliyordu

işten uyuşmuş beyinleri,

sabaha dek

ve ertesi gün,

sonunda anlayanlar,

tek tek

dersi başarıyor,
bir adım ilerliyordu.
Dün bir düzineydi,
yüz oldu bugün,
çoğaldı,
tüm çalışan dünyayı
gök gürültüsüyle sarsarak.
Yüzse bugün,
eylemcilerin binlercesi
öbür gün
yürüdü,
yıldırım gibi
bir isyan patlatarak.
Biz artık
kuzu gibi sessiz,
ağzı var,
dili yok
bir yığın değiliz!
Lenin
broşürlerinin
şimşeğiyle kamçılanan
emekçinin
yoğunlaşan gazabıyla
bulutlanıyordu gökler.
Sağanak gibi yağıyordu,
ayaklanan
kalabalıklar
üstüne bildiriler.
İşçi sınıfı,
Lenin ışığının dolusunu
dibine kadar içti,
aydınlandı,
dağıttı
binlerce yıllık kasveti.

Yerine geliyordu

artık
büyük yemin.

Kitlelerin

gücünü özümledi,
sınıfla birlikte
büyüdü Lenin.

Giderek,

verimli katılımlarla
zenginleşerek,
gerçekleştirdiler
genç İlyiç'in
öğretisini.

Herkes kendi başına

değildi artık,
birleşerek,

kurdular İşçilerin

Kurtuluşu için
Mücadele Birliği'ni.^(*)

Leninizm yayıldı,

tüm genişliğince
ve derinliğince.

Mucizeler yarattı

öğrencileri
Lenin okulunun.

Yeraltından gelen

diş gıcırtilarının
izi sezilir,

^{*)} **İşçilerin Kurtuluşu için Mücadele Birliği:** Lenin'in 1895'te Rusya'da kurduğu devrimci örgütün adıdır.

Tozundan,
 karlı çamurundan
 sızan kan damlalarında
 ince ince,
 o bitmez,
 tükenirmez
 Vladimirka yolunun.^(*)

Bugün
 bildiğimizce döndürürüz
 şu eski yerküreyi bizler.
 Ama öyleleri var ki,
 didinip dururken
 Kremlin koltuklarında,
 akıllarına gelir birden
 bir günün anısı,
 yürekləri sızlar.
 Pranga zincirlerinin
 şangırtısı
 çınlar kulaklarında.

Hatırlayın,
 uzak değil
 o geçmiş:
 Gözetleme deliği,
 ardında
 tramvaylar, arabalar...

Kim var ki aranızda,
 sorarım size dostlar,
 hırsından ağlayarak,
 demir parmaklığı
 kemirmemiş?

^(*) **Vladimirka:** Siyasi mahkumların Moskova'dan Sibirya'da Vladimirk kentine sürgüne gönderildiği kara yolunun adı.

Parçalasan kafanı

üzerine abanan duvarlarda,

ertesı gün

hücren süpürölür,

kum serpilir,

başkasını basar bağına.

*"Sen az yaşadın, onurlu öldün,
özgürlüğün ve yurdun uğruna.*

Bu şarkının

yas dolu

kudreti,

kim bilir

hangi sürgünde,

Lenin'i etkilemişti?..

* * *

Köylü-

dediler-

kendi yolunu kendi bulacak,

tökezlemeden,

çekişmeden hiç,

sosyalizmi kuracak.

Ama nerde!

Rusya'nın yüzü

bacalarla diken diken.

Kentlerin çevresinde

kara duman sakalları,

salkım saçak.

Hayalcilik yararsız,

kimse kimseyi

buyur etmez cennete,

Rusya'nın yolu

üzerinden aşar

sermaye leşinin.

Yüz milyon

köylünün lideri

proletaryadır elbette,

proletaryanın

lideriyse L E N İ N.

İşçinin sırtına

semer vurmaktan hoşlanan,

ağzı kalabalık

liberallerin,

vaat dağıtan

S. R.'lerin^(*)

gerçeğin parlak ışığında

içyüzlerini

ortaya çıkaran

Lenin,

ot tıkadı çanına

hepsinin.

^{*)} **S. R.'ler:** Kent ve kırsal bölgeler burjuvazisinin çıkarlarını yansıtan Sosyalist Devrimciler Partisi'nin kısaltılmış adıydı. Menşeviklerle birlikte Lenin'e karşı çıkmışlar. Ekim Devrimi'nden sonra Sovyet iktidarına karşı mücadele etmişlerdir.

“Özgürlük”,
 “kardeşlik”,
 falan, filan. Boş laflara
 karnımız tok.
 Kesildi
 palavracıların sesi.
 Marksizmle
 silahlanarak,
 dizildi saflara,
 ayağa kalktı,
 dünyanın tek
 Bolşevik Partisi.
 İster
 lüks bir otoyla
 Amerika’da yolculuk et,
 ister Rusya’yı dolaş
 tabana kuvvet,
 her yerde karşına
 çıkart şu harfler:
 RKP(*)
 ve parantez içinde
 bir de
 küçük “b”
 Düşün bugün Pulkovo(**)
 kızıl Mars’ın
 peşine,
 gökyüzünün
 eski sandığını
 karıştırarak.

(*) **Rusya Komünist Partisi (bolşevik)** söz konusu ediliyor. Parti, 1918-1925 yılları arasında bu adı kullanmıştı.

(**) 1924 yılındaki Büyük Güneş Tutulması sırasında, Leningrad yakınlarındaki Pulkovo Gözlemevi, Mars gezegeninin gözlenmesi çalışmalarına katılmıştı.

Kalacak bu küçük “b”

kağıt ve

flamalarda yine

kızıl Mars'tan

kat kat kızıl

ve kat kat parlak.

* * *

Sözcükler-

en güzelleri bile-

dönüşür mezbeleye.

Yıpranır giysisi,

yitirir özünü.

Bugün

parlatmak istiyorum

alarak ele,

sözcüklerin

en şanlısını: PARTİ sözünü.

Bireyiz-

tek olmaktan

var mı çıkarımız?

Sesi güçsüz çıkar,

birey tek başına

kalırsa.

Duyan kim?

Belki kendi

karımız,

o da,

çarşıda değil de,

yanımızda olursa.

Ama partinin sesi

gümbürdeme

gibidir,

yavaşça söylenen
sözlerin preslenmiş
ses birliği.

Düşman istihkamını
yıkan
gürleme gibidir,
toplar patlayınca
delinen
kulak zarı misali.

Tek başına bir insan
düşkünleşmiş,
dışlanmıştır.

Tek başına bir insana
kulak asmaz
kimse.

Hele yaşı
bir kabadayıya çatsın,
yanmıştır,

hatta
iki siskaya,
eğer birliktelerse.

Oysa
biz cılızlar,
partide birleştik mi,
teslim ol
düşman,
yıkıl karşıımızdan!

Parti,
elinin milyonlarca
parmağını yumdu mu
sıkılır
koskoca bir yumruk,
parçalayıcı güce ulaşan.

Nedir ki birey?

Ne yarar sağlayabilir?

Bir insan,

hatta isterse olsun

pek önemli,

ne tek başına

beş kademlik

bir tomruğu kaldırabilir,

ne de,

hele hele,

beş katlı bir evi.

Parti milyonlarca kol,

beyin,

göz anlamına gelir,

organları

birbirine bağlıdır,

birlikte çalışır.

Partimiz

sayesinde projelerimiz

göklere yükselir.

Partide, herkes

dayanışma içinde

yardımlaşır.

Parti,

bizi rotamızda

tutan kısıkaç,

tüm

işçi sınıfının

bel kemiğidir.

Parti,

davamızın

ölümsüzlüğünün,

sarsılmaz
 inancımızın
 cisimleşmiş biçimidir.
 Dün aşağılanan işçi.
 bugün imparatorlukları
 siler haritadan.
 Sınıfının beyni,
 gücü,
 onuru!
 Partimiz işte bu!

Lenin
 ve parti ikizdir,
 Tarih ananın gözünde
 acaba hangisi
 üstündür?
 Birini anımsarız,
 söz ederken ötekinden,
 Lenin ve Parti
 Ayrılmaz bir bütündür.

* * *

Hâlâ pek çok soylu,
 taçlı kafa
 görüyor ortalıkta,
 burjuvalar
 kış günü
 kara kargalar gibi.
 Fakat
 emeğin lavları
 kabarıyor yeraltında,
 Partinin
 kraterinden
 dışarı fırlar gibi.

9 Ocak.

Maskesi düştü,

“halkın dostu”

Gapon'un.^(*)

Ölüyoruz,

çarın kurşunları

altında.

Mukden'de^(**) kan gölü,

Tsuşima'da^(***) bozgun.

Sonu hüsrân oldu

çar ihsanı

martavalının da.

Yeter artık!

İnanmıyoruz

yalana dolana.

Presnya^(****)

silahlanıyor,

velveleyle katılıyor isyana.

Haydi! Çarın tahtı

çatırıyor,

çökecek, eli kulağında,

^(*) **G. Y. Gapon:** "St. Petersburg Fabrika İşçileri Birliği" adlı bir örgüt kuran ortodoks papazı. Amacı işçileri devrim yolundan saptırmaktı. Gapon, işçilerin ihsan dilemek için çar sarayına yürümesine önayak oldu. Yürüyüşe katılanlar 9 Ocak 1905 günü, çarın askeri birlikleri tarafından üzerlerine ateş açılarak dağıtıldılar. Bu olay tarihte "Kanlı Pazar" adıyla bilinir.

^(**) **Mukden:** 1905'teki Rus-Japon savaşı sırasında, Rus birliklerinin yenilgiye uğradığı Çin kenti.

^(***) **Tsuşima:** Japonların 1905 Mayıs'ında büyük bir Rus deniz filosunu batırdığı Kore yakınlarındaki adanın ismi.

^(****) **Presnya:** Moskova'da, 1905 devrimci ayaklanmasında, sert ve çetin sokak savaşlarının yapıldığı bir sokak.

devrilecek ardından

burjuvanın

rahat koltuğu da.

İlyiç her yerde.^(*)

Gündüz-gece,

sabahlara dek,

işçilerle

birlikte savaştı,

1905 yılı boyunca.

Her kurulan barikata

bizzat gelerek,

yönetti devrimi

sonuna kadar,

bir kez eline alınca.

Çok geçmedi,

haince bir ses duyuldu:

“Haydi, çabuk!”

Genç kızların

yanakları gibi kızaran

kurdeleler kuşandı

çar efendi,

Manifesto elinde,

göründü balkonunda^(**)

ve “özgür” bir

bal-haftası yaşandı.

^(*) İlyiç her yerde, sözünün anlamı. 1905 Kasımında. Lenin'in yurtdışından Rusya'ya dönmesi ve Aralıktaki silahlı ayaklanmanın örgütlenmesinde doğrudan doğruya yer almasıdır.

^(**) Yükselen devrimci eylemlerin yarattığı gerilimi yatıştırmak için, Çar II. Nikola, 17 Ekim 1905'te halka «konuşma ve toplantı özgürlüğü, vb.» vadeden bir manifesto yayınlamış. fakat aynı zamanda devrimi bastırmak üzere çok sert önlemler de almıştı.

Söylevler,
 türküler,
 yaşa, varol sesleriyle
 yürekler hoplar,
 derken,
 bastırıyor
 kaba gürleyişiyle
 her şeyi toplar
 ve yelken açıp
 işçi kanı
 denizinin enginlerine,
 çıkıyor çarın
 kasap-amirali Dubasov,
 ceza seferine.^(*)
 Tüküreyim
 suratlarına,
 Çeka vahşetinden^(**)
 dem vuran, iftiracı
 beyaz
 köpeklerin.
 Görselerdi,
 nasıl arkadan
 bağlanıp dirseklerinden,
 ölünceye dek
 kırbaçlandığını
 binlerce işçinin.
 Kuduruyor gericilik.
 Çıtkırıldım
 aydınlar,

(*) **F. V. Dubasov** (1845-1912): Aralık 1905'teki ayaklanmayı bastırarak görevlendirilen Moskova askeri genel valisi.

(**) **ÇEKA**: Aralık 1917'de, devrimin kazanımlarını savunmak için kurulan, Tüm Rusya Karşı Devrim ve Sabotajla Mücadele Olağanüstü Komisyonu adlı örgütün kısaltılmış adı.

“Evet!

Silahlanmalıydık-

her gün tekrarlıyorum bunu-

fakat

çok daha azimli-

o zaman yenilmezdik-

ve çok daha

enerjik.

Görüyorum,

yakındır o gün:

İsyana hazırlanıyor mujik!

Ardından

tüm işçi sınıfı

yeniden

ayaklanacak.

Savunma değil

Saldırma,

kitlelerin sloganı olacak.”

Ve kan köpüğü

içinde

yaşanan o kabus dolu yıl,

ayaklanan milyonlarca

işçinin

katledilmesine karşın,

gelip geçecek

ve hazırlık sınıfı

gibi kalacaktı yine de

gelecekteki

fırtınalara kıyasla,

daha başındaydılar işin!

Lenin için

nedir ki

bir daha sürgüne gönderilmek,

Lenin için

sürgün demek,
okul demek!

Gelecekteki

savaşlar için,
bizleri eğitiyor,
başkalarını eğitirken
kendi bilgisini çoğaltıyor.

Toparlıyor

dağılan Partiyi
ve geçiyor başa.

Alıyor üstüne

yeni görevler.

Yıldan yıla,

rekor düzeye
ulaşiyor grevler.

Bir kıvılcım yeter,

ülke yine
ayaklanacak baştan başa.

Derken, hepsinden korkunç

ve hepsinden acı

gelip çatıyor 1914,

alevler sarıyor cihanı.

Eski tüfek askerler,

gülümseyerek,

eski savaşları anlatırlar,

içerken tütününü.

Fakat

bu dünya ölçeğindeki

toptancı

kıyma makinesini

Poltava'yla,
 Plevne'yle
 kıyaslamak mümkün mü?*)
 Emperyalizm
 boğazına kadar pisliğe,
 murdarlığa batmış,
 koca göbeğini şişirerek,
 sırıtıp göstererek
 takma dişlerini,
 çağıldayan
 kan okyanusu ortasında
 rahatını hiç bozmuyor,
 süngüye takıp yutuyor
 ardı ardına
 dünyanın tüm ülkelerini.

Emperyalistlerin
 çevresinde
 asalak dalkavuklar,
 hani şu becerikli
 ve yüze gülücü
 Sosyal-Patriyotlar,
 işçileri
 satan ellerini
 göğre doğru kaldırıp
 kusturana kadar,
 maymunlar gibi
 bağırıyorlar:

“Kanınızın
 son damlasına kadar
 dövüşün çocuklar!”

*) **Poltava ve Plevne:** Ukrayna ve Bulgaristan'da iki kentin adı. 1709 ve 1877'de buralarda, Rusların zaferiyle sonuçlanan tarihi savaşlar yapılmıştı.

Demir hurdası
 yığınlarını
 taşıyamaz oldu toprak,
 içinde parçalanmış
 insan artıkları
 kokuyor.

Bu tımarhanede,
 aklını
 kaçırmayarak,
 bir tek Zimmerwald
 ayakta duruyor. (*)

Hiç unutulmadı
 Lenin'in
 orada yaptığı konuşma,
 kaldırdı
 gizli kalan bilinmezin
 örtüsünü.

Alev alev
 tutuştu
 ateşten de yakıcı düşünceler
 ve bastırdı
 tüm sesleri,
 topların gümbürtüsünü.

Sözde zafer uğruna
 milyonlar savaşa gidiyor
 bir yandan,
 yüz binlerce
 kılıçlı süvari
 saldırıya geçiyor,

*) **Zimmerwald** (İsviçre): 5-8 Eylül 1915 tarihinde dünya sosyalist enternasyonal konferansının yapıldığı kent. Konferansta zorlu çekişmeler sonucu kabul edilen manifesto, tüm Avrupalı işçileri dünya savaşına kararlı biçimde karşı çıkmaya ve barış için mücadeleyle çağınıyordu.

öte yandan

saçı dökülmüş,

orta boylu

bir tek insan,

kılıca, topa, tüfeğe

karşı koyuyor:

“Askerler!

Sizi aldattı burjuvalar,

sizi sattı.

Türklere karşı,

sonra Verdun'e,

Tuna'ya saldırttı.

Yeter artık!

Uluslar arasındaki

savaşa son verelim.

Ben derim ki,

bunu bir içsavaşa

çevirelim.

Biz halklar,

neden dövüşüyoruz ki?

Barış yapalım.

Bitsin artık

yağmalar,

ölümler,

yaralanmalar, yeter!

Dünya patronlarına karşı,

kutsal savaş

bayrağını açalım!

Acılarımız

ancak o zaman

sona erer.”

Derler ki
 fırın gibi kızgın
 bir top,
 şöyle
 bir hapşırır.
 Hooooop!
 Ne adam kalır,
 ne kemiği,
 ne kanı,
 gel de bul bakalım,
 adını,
 sanını.
 Topların
 hançeresiyle,
 bombardımanların
 sesiyle
 gürlüyordu ülkeler
 birbirine:
 “Teslim ol, arkadaaaş!”
 Vuruşup kırıştılar,
 yok oldular
 yenenen,
 yenileniyle
 ve kazanan
 bir tek kişi kaldı:
 Lenin yoldaş!
 Lanet olası
 emperyalistlerin,
 sürüsüne bereket!
 Gerçi bizim de
 hani,
 melek sabrımız var.
 Fakat o da
 tükendi,
 ayaklandı Rusya
 ve nihayet

kovalıyor
 onları
 Tebriz'den Arhangelsk'e
 kadar.

Sanma
 imparatorluğu
 bir deli tavuk!
 Koca gagalı
 kartaldır o,
 çift başlı
 iktidarıyla.

Fakat,
 izmarit gibi,
 tarihin çöplüğüne
 savurduk
 bu iktidarı biz,
 prensi,
 veliahdı,
 çarıyla.

Kan ve
 kir pas içindeki
 bu yüce
 fakat aç millet,
 kalkıp
 ayağa
 Sovyetlere mi
 gidecek,
 yoksa
 yine
 boyun mu eğecek
 burjuvaya?

“Halk
 Çarlık zincirlerini kırdı
 ve yurt içinde
 kayna ma var,
 tutu up yanıyor Rusya
 dört bir yandan!”

O günlerde,
 Vladimir İlyiç sürgün
 İsviçre’de,
 bu satırları okuyordu
 gazetede,
 titreyerek heyecandan.

Gazete sütunlarından
  ğrendikleri
 yetmiyordu ona,
 tek  are
 g  e doğru hızlanan
 bir uçakla kaçmaktı.

Oraya,
 yurda,
 ba  kaldıran
 işçilerin yanına!

Tek d   n esi,
 tek isteği
 onlarla birlikte sava maktı.

Ve i te,
 vagonu Alman,
 mührü Alman,
 bir tren,
 Parti emriyle,
 götürüyor onu.

Bir bilseydi
katil Hohenzollern'ler(*)
o zaman,
Lenin'in
monarşileri için
bir bomba olduğunu!

* * *

Petrogratlılar
çıldırarak sanki
sevinçten,
öpüşüp,
çocuklar gibi
hoplayıp
zıplaşıyor.

Fakat al kurdelalı,
askerce süslü
dıştan ve içten,
Nevski'de(**)
şimdi
hain generaller
kaynaşıyor.

Bir adım...
bir adım daha...
ve görünecek sınır,
yine
polis düdükleri
çalacak,

(*) **Hohenzollern:** Alman Kralı II. Wilhelm'in sülalesinin taşıdığı ad.

**) Nevski Prospekt: Leningrad'ın ana caddesi.

pençesi

yumuşak,

tırnağı

sivri,

burjuvalar

bunları çıkardı,

çıkarmak!

Önce

izmarit yavrusu,

sonra istavrit yavrusu,

derken kefal,

derken köpekbalığı,

çık, daha da çık!

Sonra efendim

Dardanelski Milyukov,

süt kuzusu

ve sonunda,

taç giyme töreni

meraklısı

Mihayılcık! (*)

Başbakan (**)

kuş tüyü yastıklarda,

saltanat eyler.

(*) **P.I. Milyukov** (1859-1943): Kadet partisi lideriydi. Zafer kazanıl-sın kazanılmasın, birinci dünya savaşının sürmesinden, İstanbul ve Çanakkale Boğazlarının Rusya tarafından alınmasından yanaydı. Bu yüzden, Çanakkale Boğazının yabancı dillerdeki adına benzete-rek, alaycı biçimde ona Dardanelski denmiştir.

Kerenski geçici hükümetinin dışişleri bakanıydı. Milyukov, 1917 Şubat burjuva-demokratik devrimi sırasında, tahttan indirilen II. Nikola'nın yerine, kardeşi Prens Mihayıl'ı geçirerek, monarşiyi kurtarmak istemiştir.

(**) Burada başbakandan kastedilen Kerenski'dir. **A. F. Kerenski** (1881-1970) 1917'de, Rusya'da geçici hükümetin başıydı.

Nerdeeee

o kaba saba Halk Komiseri,

nerde?

Bir genç kız

inceliğiyle

ve tenor sesiyle

şarkı söyler,

kriz tutar bazen,

küüüt.

serilir kalır yerlerde.

Doyamamışız daha

Şubat

mucizesine,

tadamamışız

özgürlüğün

kırıntısını

bile...

Aliyor

sopayı ele,

sözde “savunmacılar”

yine.

“Marş, marş,

işçi parçaları!

Haydi cepheye!”

Bu sevimli

eski moda tablo

tamamlanıyor,

bize daha önce

ve daha sonra

ihanet edenlerle.

Bekçi köpeği S. R.'ler,

Savinkov'lar^(*)

çevremizi sarıyor,

^{*)} **B. V. Savinkov (1875-1925):** S. R. Partisi üyesiydi. 1918 yazındaki karşı devrimci komploya etkin biçimde katılmıştı.

Kötü kedi,
 muhbir Menşeviklerle. (*)
 Fakat dinle!
 Bir ses geliyor
 yağ bağlamaya
 yüz tutan
 kente,
 Neva kıyısı
 ötesinden!
 Yayılıyor
 Finlandiya
 garından,
 sarsılıyor
 Viborg varoşları
 bir zırhlı aracın
 gürlemesinden.
 Ve kabarıp
 köpürüyor
 isyan denizi
 nihayet,
 esiyor devrim rüzgarı,
 sert ve serin!
 Liteynaya (**)

 silme iş tulumu,
 kasket...
 “Lenin bizimle!
 Yaşasın Lenin!”
 “Y o l d a ş l a r !”

(*) **Menşevikler:** RSDİP (Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi) örgütüne karşıt eğilimin temsilcileri. Devrimci mücadelenin temel noktalarında uzlaşmacı ve pasif bir tutumdaydılar.

(**) **Liteynaya:** Petrograd'da bir sokak.

İlk birkaç bin
 fabrika işçisinin
 başları üstünde
 kaldırıyor
 ileriye gösteren elini
 Lenin.

“S. R.’lik paçavrasını
 alaşağı edelim!

Kapitalistle
 dalkavuklarına
 gerekli dersi verelim!

Biz
 yoksul sınıfların
 sesiyiz!

Biz,
 tüm Rusya
 işçilerinin temsilcisiyiz!

Yaşasın
 komünizmi kuran
 Partimiz!

Yaşasın
 Sovyetler iktidarı
 uğruna silahlı mücadelemiz!”

Kalabalık heyecanlı,
 şaşırmış gibi...

İlk kez
 senin önüne,
 benim önüme

dikiliyor,
 yapılması basit bir
 işmiş gibi,

S O S Y A L İ Z M,
 yeni, henüz bilinmedik
 kelime!

Fabrikadan fabrikaya

düdükler

ötüyor,

Ufuktan ufuğa

aydınlanıyor

gök, deniz.

Yarınki

emekçi komününün

güneşi doğuyor,

burjuvasız,

proletersiz,

efendisiz,

kölesiz!

Koparıyor

bizleri saran

ipleri,

bir balta

darbesi gibi

Lenin'in

sözleri.

Söylevini kesiyor

kitlelerin

büyüyen heyecanı:

“Haklısın, Lenin!”

Doğru!

Geldi eylem zamanı!”

Balerin

Kşesinskaya'nın(*)

malikanesi,

*) **M. F. Kşesinskaya** (Doğumu 1872): Çarlık Rusya'sının ünlü bir dans sanatçısıydı. 1917'de Çar II. Nikola tarafından ona ödül olarak verilen konağa, devrimden sonra RSDİP Merkez Komitesi yerleşmiştir.

hani, ödölüydü
 parmak ucunda
 tüy gibi
 dansetmenin,
 şimdi
 iş tulumu giyenlerin
 yazıhanesi,
 yankılanıyor
 sert darbeleriyle
 demir nalçalı ökçelerin.

Bu dökümhanede
 işçi demiri
 işleniyor.

İşçi çeliğine su,
 burada veriliyor.

*“Koca burjuva,
 tığın ananasını,
 aman da aman,*

*Zıkkımlan
 hindi dolmasını,
 haydi zıkkımlan!*

*Yaşıyor burjuva,
 yağ-bal içinde yaşıyor.*

*Ama
 yaklaşıyor son günü,
 son günü yaklaşıyor!”*

Patlayasıya yiyip
 zom olasıya içenlere,
 nedenini,
 nasılını
 sorduk bile.

Temmuz ayındaki

kostümlü provada,^(*)

okşandı

burjuvaların göbeği

silah namlusu ile.

Büyük patronlar

diş gıcırdatarak,

ölümcül bakışları

öfke saçarak:

“Köle isyanı ha?

Gösteririz onlara!”

diye gürlüyor.

“Lenin'i

kurşuna dizin!”

Kerenski emri not ediyor.

“Zinoviey^(**)

zindana atılsın!”

Parti yeraltına

iniyor.

Gidiyor İlyiç

Finlandiya'da

Razliv'e.

Kargaşaya getirip

parçalamak isteyenler

düşüyor peşine.

^(*) **Temmuzdaki kostümlü prova**, deyimiyle kastedilen, işçi, asker ve denizcilerin 3 Temmuz 1917'de, Petrograd'da yaptıkları barışçı gösteridir. Göstericiler tarafından, Sovyetler iktidarna tam bir geçiş isteniyordu. Ancak, Geçici Hükümetin emriyle, yürüyüşe katılanlar, üstlerine ateş açılarak dağıtıldı.

^{**} **G. E. Zinoviev** (1883-1936): O zamanlarda, RSDİP(b)'nin Merkez Komitesi üyesiydi. Daha sonraları, işçi davasına ihanet ettiğinden partiden ihraç edilmiştir.

Ama baraka,
 çatı arası
 yada kulübe
 teslim etmiyor,
 büyük önderi
 vahşi av köpeklerine.

Lenin görünmüyor,
 fakat yine de
 aramızda dolaşıyor.

Bu,
 çalışma düzeninden
 hemen
 seziliyor.

Her atılan sloganda,
 onun düşünceleri
 yansıyor,
 her toplumsal hareket,
 onun eliyle
 yönetiliyor.

Şimdi
 zemin de,
 Lenin'in sözlerine
 bereketli,
 hepsi de
 düşer düşmez toprağa,
 filizleniyor.

İşçilerin omuzlarına
 azimli
 ve gayretli
 milyonlarca köylü omuzu
 sımsıkı
 dayanıyor.

İş artık kalınca
sipere,
barikata,
Lenin, günler
arasından
bir gün seçer,
hiçbir şeye bakmaz,
koşar Petrograd'a...
“Yoldaşlar!
Oyun mu oynuyoruz?
Yeter beklediğimiz, yeter!
Sermaye boyunduruğuna,
insafsız açlığa,
kepaze ve sefih
savaş soygununa,
haydutça müdahaleye
karnımız tok!
Bırakın,
nasılsa yazacak
bunları tarih,
rezaletler,
Tarih Ninenin
çillerinden
bile çok!”
Yılların ardından
o günlere
baktığımızda,
Lenin'in görüntüsü,
mücadelenin
olanca yüceliğine eşit.
On bin yıllık köleliğin
yokluklar, zorluklar
arasından açtığı yol,

insanlığı
 komün çağına götüren
 ışıklı geçit!
 Yoksunluk yılları
 yitecek
 tarihin derinliklerinde.
 Komün yazı
 gelecekte
 dünyamızı ısıtacak,
 en sonunda mutluluk,
 kızıl Ekim çiçeklerinde,
 nefis bir meyva gibi
 tatlı tatlı
 olgunlaşacak!
 Lenin'in
 o zamanki
 emirlerini
 okuyanlar
 karıştıracak arşivi,
 sararmış
 yapraklara
 bakarak,
 ve hiç kuşkusuz yok,
 çoktandır
 artık akmayan
 gözyaşlarını
 silecekler gizlice,
 duygulanarak.
 Sorarım
 kendi kendime
 ben de bazen:
 Eski günlerimden
 en parlağı
 hangisiydi?

Canlanır belleğimde

daima

bir tek büyük an:

Devrimin ilk günü,

25 Ekim

1917.

Smolni Enstitüsü^(*)

arı kovarı gibi

kaynıyor,

bombalar

oyuncak top,

bahriyelilerin

elinde.

Süngülerde

çakmak çakmak

şimşekler

çakıyor,

fişeklikler

kemer olmuş

mitralyözcülerin

belinde.

Boşuna beklemiyor

kalabalıklar

koridorlarda,

hiçbiri

acemi değil

bomba,

tüfek gibi konularda.

^{*)} **Smolni:** Çarlık Rusya'sında soylu genç kızların eğitim gördüğü bir enstitüydü. Ekim Devrimi sırasında ilk ele geçirilen tarihi binaydı ve Petrograd Sovyet'i burada kurulmuş. Ekim Devriminin karar-gahı olmuştu.

- Stalin Yoldaş^(*)

sizi çağırıyor!

Sağdan üçüncü kapı,

kendisi odasında...

- Hey, yoldaşlar

yürüyün!

- Lan, kim duruyor?

- Binin zırhlı araçlara!

Görev posta binasında!

“Trotski Yoldaşın^(**)

emirleri.”

“Baş üstüne!”

Rrrrap... döndü,

fırladı ileriye,

uzaklaştı,

insan değil, bora!

Lambanın altında

bir parladı

bir söndü,

^(*) **J. V. Stalin** (1879-1953): Rusya devrimci hareketinin önde gelen simalarındandı. Petrograd'daki Ekim silahlı ayaklanmasının en önemli liderlerinden biriydi. Daha sonraları, SBKP'nin önde gelen bir yöneticisi oldu ve Sovyet Devletinin başına geçti.

^(**) **L. D. Trotski (Bronstein)** (1879-1940): Sosyal-demokrat, Rusya sosyal demokrasisinin merkez grubunun başı. Ekim Devriminden az önce, RSDİP (b), yani Bolşevik partisiyle birleşti. Silahlı ayaklanmanın ertelenmesini istemesi Lenin tarafından şiddetle eleştirildi.

Ayaklanmanın siyasi merkezinin üyelerinden biriydi. Ekim Devriminin zaferinden sonra, muhalif bloğa geçip Leninizm'in yeminli düşmanı gibi davrandı. 1927'de partiden ihraç edildi ve Rusya sınırları dışına çıkarıldı.

denizci kasketinin

kurdelelerindeki yazı:

"AVRORA".(*)

Kimi emir uçuruyor,

kimi

tartışma hevesinde,

kimi de

tüfek dolduruyor

tıkırdatarak dizinde.

Ansızın,

upuzun koridorun

öbür ucundan,

giriyor

usulca Lenin,

hiç göze çarpmadan.

Gerçi

dövüşmüşler ama

komutanı olduğu savaşta,

millet

tanımıyor

onu, portrelerinden daha.

İtiş kakış,

bağırış çığırış gırla,

şakalar

tuzlu biberli,

küfürler

ana avrat dümdüz ortalıkta.

*) **Avrora:** Geçici Hükümetin yerleşmiş bulunduğu Çarın kışlık sarayının ele geçirilmesinin başlamasının işareti olarak. saraya ilk top ateşini açan kruvazör.

her şeyi,
 o derin
 gözlerinin
 araştırdığı her şeyi:

Tersane
 ve maden işçilerinin
 neler çektiğini,
 köylüyle askerin
 neden sızlanıp inlediğini,

ve Nobel,
 Putilov^(*) gibilerin
 ne istediğini.

Onun bakış açısı
 tüm ırkları kapsar,
 üstünde
 güneşin doğup
 battığı tüm kıtaları.

O zamanlarda,
 insan nüfusu
 bir buçuk milyar.

Bir gece
 sabaha dek düşünür,
 dünyayı tartar

ve sabahleyin
 açıklar kararı:

"Herkes,
 herkes,
 herkes,

^{*)} Nobel, büyük servetini, Çardan imtiyaz alıp Bakû'de işlettiği petrol rafinerileri ve petrol kuyularından kazanmıştı. Putilov, ise ünlü bir fabrikatördü.

zenginlere
 kulluk yapanlara, birbirini
 doğrayanlara,
 açlıktan ağlayanlara:
 Sovyetleri
 getirelim iktidara!
 Köylüye
 toprak!
 Halklara
 barış!
 Açlara
 ekmek!"
 Asker kanı dolu
 kadehi bir yana koyup
 kaşıyarak ensesini,
 burjuvalar öfkeden kudurup
 yükseltti sesini:
 "Kırarız kafalarını!
 Duhonin'le Kornilov^(*)
 ağlatır analarını,
 hele hele Guçkov'la^(**)
 Kerenski
 temizlerler hepsini!"
 Gel gelelim, daha er
 meydanına çıkmadan,
 üstlerine
 dolu misali yağınca
 kararnameler,^(***)

(*) N. N. Duhonin (1876-1917), L.G. Kornilov (1870-1918): devrimi yıkmaya çalışan çarlık yanlısı generaller.

(**) A. İ. Guçkov (1862-1936): Geçici Hükümetin bakanlarından biriydi.

*** Burada "Barış, Toprak, İşçi ve Köylü Hükümetinin Kurulması üzerine Kararnameler" söz konusu ediliyor. Bunlar, devrimci yetkililerin yayınladığı ilk belgelerdi.

teslim oluverdi

hem cephe,

hem de geriler,

tek bir

kurşun bile sıkmadan.

Bugün biliyoruz,

kime

gününü gösterdi

kimler:

En kara cahil

yüreklerde bile,

Bolşevikler

usanmadan

bıkmadan,

azmi

ve kararlılığı

çelikleştirdiler.

Kulaktan kulağa,

hısım akrabalara,

hısım akrabadan

yakınlara,

yakınlardan

uzaklara,

çığ gibi yuvarlanarak,

yücelerden enginlere düştü;

fısıltıydı

büyüdü,

tırmanıp kükremeye dönüştü,

döndü dolaştı,

titretti

şu çağrı

tüm yürekleri:

"Küçük ve yoksul
 kulübelere barış!
 Saraylara savaş!
 Haydi yoldaş,
 ileri!"

Ünlü ünsüz,
 yıkık dökük demedik,
 tüm fabrikalarda
 dövüştük.

Düşmanı
 bezelye taneleri gibi
 silkeledik,
 kentlerin dışındaki
 bataklıklara döktük.

Ekim yangını da
 bacayı sarmıştı,
 geçtiği yollardan,
 zafere yürüyüşünü
 vurgulayan,
 işaret kazıkları
 dikiyordu
 tutuşan konaklardan.

Toprak-
 eskiden
 toplu kırbaçlananların
 uzatıldığı döşek-
 birdenbire
 nasırlı bir el
 tarafından sımsıkı kavrandı.

Tüm dereleri,
 tümsekleriyle,
 her şeyiyle
 kıyamete dek,

nicedir özlenen,
kanla sulanan toprak,
köylünün elinde kaldı.
Garezini pis pis kusuyor,
kolalı gömlekli,
gözlüklü ekabir,
tüyüyor dışarıda
aramaya gayri kim kaldıysa,
veliaht yada
çarı.

Uğurlar olsun!
Çünkü bizde,
çok kolay öğrenir,
bir aşçı bile bugün,
emekçinin çıkarına yönetmeyi
iktidarı.

* * *

Kurtardık canımızı,
durmadan
yazarak,
çizerek,
haykırarak
siperlerden Alman kulaklarına
tatlı sözler:
"Gelin, kardeş olalım!
Barışalım!
Savaşmak neye gerek!"
Sonunda,
cephe gerisine sıvıştı,
yük vagonlarıyla
Alman erler.

Bu gediği
 avuçla
 nasıl kapatalım?
 Su aldı tekne,
 kayığımız yan yattı,
 batacak nerdeyse.
 Wilhelm'in çizmesi
 Nikola'nınkinden
 serttir,
 atsa bir tekme,
 sınır mınır dinlemez,
 ezer geçer ülkeyi isterse.
 S. R.'ler de
 bir yandan.
 zırvalarıyla
 bulandırıyor ortalığı,
 kaçanları
 yakalamak için
 akıl almaz
 kelime tuzakları kuruyor.
 Her nasılsa bulmuşlar,
 karıştırırken
 tarihi hurdalığı,
 gülünç
 oyuncak kılıçlarını
 şövalyevari sallıyor
 ve eski tablolardaki gibi,
 ne de zarif saldırıyor,
 yere sermek için
 düşmanın zırhlı
 canavarlarını!
 Dövüş horozlarının
 kavga zevkini
 kaçırdı Lenin:
 "Dur bakalım!

Bu yükü de
 Parti üzerine
 alacak.
 Şu utanılası
 Brest^(*)
 molası bir fırsattır,
 yararlanalım.
 Kaybımız mı?
 Biraz toprak.
 Kazancımızsa
 zaman olacak.
 Bu soluklanma
 sırasında
 ölmemek,
 sonra da
 düşmana
 öldürücü bir darbe indirmek
 ve
 gerçekleştirmek için
 beklediğimiz atılımı,
 bize
 silahtan çok
 disiplinle bilinçli
 kararlılık gerek.
 Önce,
 sağlamalıyız
 Kızıl Ordu saflarına
 kitlesel katılımı!"

* * *

(*) ...utanılası **Brest molası**: bu sözün anlamı 1918 Martında, Rusya ile Almanya arasında imzalanan ateşkes antlaşmasıdır. Bu antlaşma, Brest-Litovsk kentinde imzalanmıştı ve Rusya için son derece elverişsiz koşullar içeriyordu. I. Dünya savaşından kurtulmak için bir fırsat oluşturduğundan, devrimci hükümet bu antlaşmayı imzalamayı kabul etmek zorunda kalmıştı. Böylece, Sovyet Devletini güçlendirmek için bir soluklanma zamanı kazanılmış oluyordu.

Gelecekte tarihçiler
 şu dokuz başlı ejder^(*)
 afişlerine
 bakıp bakıp soracak:
 "Bu yaratıklar
 yaşamış m'ola ki?"
 Ama bizi
 yutabilirlerdi,
 öyle yakındık
 o kafalardan her birine.
 Tam boy,
 capcanlı bir ejderdi bu
 hem de,
 vallahi...

*"Düşmana göğüs gerelim,
 Feda olsun kanımız.
 Savaşarak ölelim,
 Yaşasın iktidarımız!"*

Önce Denikin çıkageliyor.
 Denikin'i atıyoruz.
 Onarılıyor, top ateşiyle
 yıkılan ev. ocak.
 Denikin'in ardından
 Vrangel'le çarpışıyoruz,
 baron defleniyor,
 sükün ediyor Kolçak!^(**)

(*) ...dokuz başlı ejder afişleri: Rusya'da içsavaş sırasında karşı-devrimci güçler, posterlerde sık sık çok başlı ejder biçiminde gösteriliyordu.

(**) A. İ. Denikin, A.V. Kolçak ve F. P. Vrangel: İçsavaşın çeşitli aşamalarında, Sovyet İktidarına karşı mücadelede başı çeken karşı-devrimci generaller.

Bataklıkta yatıyor,
ot, ağaç kabuğu yiyor,
yine de öne atılıyor,
kızıl yıldızlı
birlikler.

Her erin
yüreğinde Lenin,
Lenin, her erin
üstüne titriyor,
on bir bin verstlik(*)
ateş hattının
üzerine
yelpaze gibi yayılıyor
bir milyon kızıl asker.

On bir bin verst
diyorsak,
bu, eniydi cephenin,
boyunu,
derinliğiniyse,
bildiği yok kimsenin.

Her kapının
ağzında
bir düşman tuzağı gizli,
kan dökülüyor,
can veriliyor
zaptetmek için her bir evi.

S. R. ve monarşistlerin
ölüm kusan tüfekleriyle
zehirli dili,
kâh yılan gibi sokuyor.
kâh dalıyor it gibi.

(*) **Verst:** Rusya'da kullanılan 1 067 metrelik bir uzunluk ölçüsü birimi.

Mihailson^(*)

fabrikasına giden yolu

bilmez misin?

Lenin'in yarısından

akan kanın

bıraktığı izden belli!

S. R.'lerin

çenesi

iyi işliyor,

tetiği çeken

elleri

titriyor biraz fakat;

kurşunları

geri tepip

kendi kaburgalarını

işliyor.

Açlıkla tifonun

kuşatmasıysa

kurşunlardan daha berbat.

1918'deki

bizlerden

daha toktur,

artıkların

üstünde uçuşan

sürüyle karasinek.

Karın doyurmaz

umut

ve vaat.

^(*) 30 Ağustos 1918 tarihinde, Moskova'da Mickelson fabrikasındaki toplantıda, Lenin işçilere hitaben bir konuşma yaptıktan sonra, S.R. örgütü üyesi terörist Fanny Kaplan'ın silahlı saldırısına uğrayıp ağır yaralandı.

Alabilmek için
ince bir dilim
ekmek,
kuyruk bekliyorduk
ayazda,
tam on iki saat!
Bir fabrika veriliyor,
patates
tarlası karşılığında.
Patates için koskoca fabrika,
ister işlet,
ister sat!
Güzelim fabrika bu,
yazık değil mi buna?
Ne gezer!?
On koca binalı
dev gemi inşaat
kombinası
çuf-çuf işliyor
çakmak üretme uğruna!
Köy ağasının
yaşantısıysa,
baklava börek!
Hesabı basit,
"kulak"
görür ilerisini,
ürününü
istifler ve saklar,
uygun güne dek
toprağa gömer
yağlı rublesini.
Açlık,
mermiden de acımasız vurur,
daha kesin öldürür.

Çelik pençeli olacaksın
böyle anlarda,
sökmez yumuşaklık.
Bu yüzden,
Lenin azimle,
gaddar “kulak”lara karşı yürür,
besin ikmal
bölükleriyle,
gösterir neymiş vurgunculuk.
Böyle bir devirde,
hangi salak,
demokrasi kavramını
aklına düşürür?
Çıtkırıldımlığı,
ikiyüzlülüğü bırak,
ancak,
demir
bir
proleter diktatörlük
sosyalizmi zafere götürür.

* * *

Yendik sonunda,
yendik ama
delik deşik teknemiz,
ahşaplar
kıymık kıymık,
stop etmiş inakinemiz.
Geciktik onarmaya
yeri,
duvarları,
tavanı
Gelsin çekiçle çivi,
düzeltsin
her bir yanı.

Liman nerde?

Deniz fenerleri

bile

sönmüş mü ne?

Direklerden

aşıyor dalgalar,

yalpalıyor gemimiz.

Bir de

alabora olduk mu,

resmen batarız dibe.

Sancakta

yüz milyonluk

köylü sınıfı yükümüz.

Düşmanlar sevinçten

şeytanca kahkahalarla

uluyor.

Bu afetin ortasında,

bir tek Lenin

soğukkanlılığını koruyor,

dümene geçip

rüzgar altına

yirmi kerte

birden çevirince,

ustaca

çark ettirilen gemi,

sağ salim limana sokuluyor.

Aniden,

süt liman ortalık,

fırtına duruluyor.

Çıkıyor

köylüler

sakin limana

hep.

Arabalar

ekmek taşıyor,

bildik alım-satım

afişleri, ticarethaneler

kuruluyor

şurada,

burada.

İşte böyle başlıyor

NEP. (*)

Lenin göz kırpmıyor:

"Toparlanalım diye

yaptık bu işleri.

Arşınla mal ölçmeye

alışalım,

yoksa halimiz duman!"

Karaya çıkmak

sersemletiyor

yorgun gemicileri:

"Uf!

Fırtına nereye gitti?

Bu hangi liman?"

Lenin'in

gösterdiği koy,

bu kez de yine

tehlikesiz,

derin ve kayaliksız,

limanların en iyisi!

(*) **NEP:** Rusçada Yeni Ekonomi Politikası kelimelerinin baş harfleri. SSCB'de, 1921'den sonra uygulanan bu politikanın amacı, I. Dünya Savaşı ve İçsavaş sırasında iflas eden ulusal ekonomiyi düzeltmek ve geliştirmektir. NEP. bazı özel girişim çalışmalarına serbestlik tanıyordu.

Uzaktan

hayal meyal

seçiliyor palamar yerleri:

rıhtımdaki

kooperatif

iskeleleri.

Böylelikle,

yavaşça

barışçı kalkınma

tersanesine

çekildi

devasa

Sovyetler ülkesi.

Keresteymiş,

demirmiş,

Lenin kendi eliyle

taşıyor,

yamamaya

delinen yerleri.

Saç levhalar gibi

ölçüp biçiyor,

belirtiyor

işaretiyle,

mağaza,

Birlik ve

Kooperatifleri.

Sonra,

yine alıyor Lenin,

kaptan köprüsündeki yerini,

yakıyor

baş, arka

ve bordalarda

tüm seyir fenerlerini.

Artık,
 korunarak fırtınadan
 ve beklenmedik saldırılardan,
 günlük işlerle
 görevlendiriyor
 emek savaşının neferlerini.
 İlk başta,
 tornistan ettik.
 Temkinli davrandık güya...
 Hoşnutsuzlar mı var?
 -Atın küpeşteden aşağı!
 Gemiye yol verildi,
 açılıyoruz deryaya.
 "R. K. P.-
 güverteye toplayın
 mürettebatı!"
 Komün
 yüzyıllarca yaşayacak.
 On yıl da ne ki?
 İleri, ileri!
 Geride bırakalım
 şu NEP çalkantısını.
 Yüz kez yavaş ilerledik,
 yüz kez yavaş
 yapılandık tut ki,
 bin kat
 uzun ömürlü kurarız
 yapımızın
 temelini, çatısını.
 Küçük burjuva
 "özel girişim"
 ölü denizi hâlâ,
 arkamızda
 kıpır kıpır
 kıpırdanıyor,

ilerleyişimizin
 temposunu
 yakalayacak
 akli sıra.
 Ama,
 dünya çapında
 fırtına habercisi
 bulutlar toplanıyor,
 şimdiden,
 etrafı aydınlatan
 şimşekler çakıyor
 ara ara.
 Zayıf düştü
 eski düşman,
 seyrelti safları,
 ardından
 yenisi
 çıkıp gelmesin mi bir de...
 Bekle hele-
 kıpkızıl ışıklarla tutuşacak
 sema.
 Neyse,
 bırakalım
 bu lafları...
 Bunları yazmak
 iyidir de
 yapmak
 daha yararlıdır.
 Değil mi ama?
 Bugün,
 öğle paydosunda,
 yemeğimizi yesek,
 suyumuzu içsek,

sonra,
 emekçilerin fabrikasına,
 torna
 tezgahına dönsek,
 biliriz her an:
 proletarya
 yendi
 ve bu zaferin
 rımarı
 Lenin'di.

Komintern'den
 orak çekice kadar yayıldı,
 övünçle
 ışıldayan
 çil çil kapiklerin parıltısı.
 Başarılarımız,
 kazanımlarımız
 ikiyle üçle çarpıldı,
 altın
 harflerle
 yazıldı,
 Lenin destanının
 her sayfası.

Devrimler
 halkın işidir;
 bireylere,
 fazla ağır gelir.
 Ama,
 zekasının
 kaldıracıyla,
 iradesinin çeliğiyle,
 Lenin,
 kendi eşitleri arasından
 bile sivrilir.

Ayağa kalkıyor
ülkeler şimdi,
birbiri ardından.

Lenin'in
öngördüğü
her şey gerçekleşiyor.

Kara,
beyaz,
sarı,
her ırktan,
insanlar
Komintern bayrağı
altında birleşiyor.

Hâlâ
dünya üzerinde,
emperyalist
egemenliğin aracı,

baş belası
burjuvalar,
irili ufaklı
patronlar,

bugün,
 efendice çıkarır
 silindir şapkayı
 yada tacı,

İlyiç'in
Sovyetler Cumhuriyeti'ni
saygıyla selamlar.

Zengin
hilesinden
hurdasından da
korkumuz kalmadı hiç,

tam gaz gidiyor
 emek motorumuz,
 dumana katıyor tozu.
 Derken-
 birden
 kafamıza iniyor
 kara haberin balyozu:
 Ağır hasta imiş
 İlyiç!

* * *

Sergilense
 müzede
 ağlayan bir Bolşevik,
 bina gece gündüz
 meraklılarla
 dolup taşardı.
 Öyle ya,
 söyleyeyim şunu
 hakça:
 böyle birşey
 ne bundan sonra olacak
 ne de daha önce vardı.
 Beş köşeli
 yıldızlarla mı
 dağlamadı bizi
 Polonyalı voyvodalar,
 Mamontov^(*)
 çeteleri mi
 gömmedi bizi toprağa
 gırtlığımıza kadar,

(*) **K. K. Mamontov** (1869-1919): Çarlık yanlısı bir generaldi. İçsavaş sırasında Sovyet iktidarına karşı silahlı mücadelede Bolşeviklere karşı savaşanların lideriydi. Silahsız ve savunmasız sivil halka karşı giriştiği acımasız baskı eylemlerinden dolayı kötü bir ün kazanmıştı.

lokomotif
 ocaklarına mı atmadı bizi
 diri diri
 Japon çapulcular,
 erimiş kurşun mu
 doldurmadılar,
 boğazımıza kadar.

"Vazgeçin!"
 diye haykırıyordu düşmanlar,
 fakat
 yanık ağızlardan
 yalnızca iki kelime aldılar:
 "Yaşasın komünizm!"
 Hepsi bu kadar.

Sıra sıra
 saf tutarak,
 misli görülmemiş kudretiyle,
 bu demir,
 bu çelik güç,
 daha bitmeden bileşime verilen ara,
 doldurdu beş katlı
 Sovyet Kongre binasını
 tüm azametiyle,
 1924 yılının
 22 Ocağında.

Oturup
 konuşuluyor,
 gölüşülüyor,
 işgüzar
 çeyimlerle
 işler görüşülüyor.

Başlama zamanı geldi!

Neden gecikiyorlar?

Yönetim kurulu da

tam değil.

Ne oldu?

Ne var?

Başkanlık divanı

üyelerinin

özleri kıpkırmızı,

tiyatro localarının

kadifeleri gibi.

Yüzleri bembeyaz.

Kalinin'e^(*) ne oluyor?

Sanki dizleri tutmaz.

Felaket mi? Hadi canım!

Yoksa?

Hayır, olamaz! Olamaz!

Kapkara

bir kuzgun gibi

tepemize çullandı

tavan;

Öne düştü başlar,

üstümüze

üstümüze

yürüdü duvarlar.

Birdenbire,

ölü gözü gibi

sönükleşip karardı,

(*) **M. I. Kalinin** (1875-1946): Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Sovyet devletinin önde gelen bir siması. 11. Tüm Rusya Kongresinin Lenin'in ölümünün açıklandığı bileşimini yönetmiştir.

solgun solgun
 yanan
 salon avizelerindeki
 lambalar.
 Sessizlik
 kesti sesini
 boş yere çalan
 Kongre ziline.
 Zayıf anını yendi,
 güçlkle ayağa kalktı
 Kalinin.
 Gel de yut bıyıklarından,
 kırıışıklarından
 akan gözyaşlarını,
 sırrını
 ele verdi,
 ucunda parlayarak,
 ıslatarak
 sivri sakalını.
 Düşünceleri
 karışık,
 hali bitik,
 şakaklarında
 güm güm atıyor
 damarlar,
 başı
 duyduğu derin ıstırapla
 önüne eğik:
 "Dün
 akşam 6.50'de
 Lenin Yoldaş'ı kaybettik."

O yıl,
 çağların görmediği
 olaylar gördü ki dayanmaz yürek,
 o günün acı öyküsü,
 kalpleri sızlatacak sonsuza dek.
 Acılar
 inletti demiri bile,
 gözyaşları
 nehirler gibi taşıtı,
 sıra sıra
 Bolşevikler,
 hıçkıra hıçkıra
 ağlaştı.
 Bu ne yas!
 Bizleri de
 yerlere serdi
 boy lu boyunca.
 Anlayalım arkadaşlar,
 nasıl olmuş,
 nerede, ne zaman?
 Niçin sakladılar
 bizden?
 Bütün bunlar
 neyin nesi?
 Cenaze arabası da
 göründü cadde başından,
 aman!
 Sokaklar sanki
 ağlayan Bolşoy Tiyatro
 sahnesi.
 Kaplumbağa hızıyla
 gelir
 sevinçli haber,

lakin
 kara haberin çabuktur
 ayağı.
 Güneş ışıkmıyor,
 buzlar donuk donuk
 parıldamıyor.
 Gazetelerin
 soğuk duşu,
 kömür karası karlarla
 örttü toprağı.
 Vidalarına
 eğilmiş
 çalışan işçiye,
 saldırdı
 acı haber,
 beyninden vurdu.
 Islandı
 tezgahı,
 sanki aletlerinin üstüne
 döküldü
 gözyaşlarından
 bir bardak dolusu.
 Ölümlerden
 kıl payı kurtulmuş,
 eza cefa çekmiş
 türlü türlü,
 sağduyulu,
 akıllı uslu,
 görmüş geçirmiş köylü,
 çeviriyor başını
 kadınından ha bire.

Yine de
 görüyor kadın-
 gözyaşı bulaşmış yüzündeki kire.

Taş yürekliler,
 duygusuzlar da vardı,
 onların bile
 ağzını bıçak açmıyordu,
 benizleri sarardı,
 çocuklar şimdi
 çok ciddi birer
 ihtiyardılar,
 ak sakallıılsa
 çocuklar gibi
 hüngür hüngür ağladılar.

Tüm yeryüzünde,
 uyku kaçırın
 kaygılarla uğuldar rüzgar,
 asi dünya
 düşünür,
 düşünür,
 kesilmez düşüncenin ardı arkası.

Nasıl olur da
 Moskova'da,
 buz gibi bir odada,
 tabutta yatar
 şimdi
 devrimin
 hem oğlu,
 hem de babası!

Her şeyin sonu,
 sonu,
 sonu...
 Boşuna tüm
 kandırmacalar!

Cam kapak
ve altında-
Lenin yatar.
Paveletski İstasyonu'ndan
cenazesi
alınır
ve asilzadelerin elinden
kurtardığı kentte,
eller üstünde
taşınır.
O kadar çok sızlıyor ki
kalplerdeki ezikler,
ağırlaşan yaralara
benziyor sokaklar.
Burada, her kaldırım taşı
Lenin'i yakından tanır,
ilk Ekim saldırısı
koşuşmasının izlerini saklardı.
Burada, sancaklara
işli her düşünceyi,
o ortaya koyar,
kelimelere dökerdi.
Burada, her kale.
söylevlerini alkışlar,
sadık ve yenilmez,
onun ardından giderdi.
Burada,
Lenin'i tanır
emek ordusunun her eri.
Ladin dalı gibi
toplardı
geçtiği yerlerde
tüm yürekleri.

Yönetti.

zafer kehanetleriyle

çelikleştirdi

ve gördü-

iktidarı alırken

proleterleri.

Burada, her köylü

en sevdiğinden

daha aziz sayar

Lenin adını.

Çünkü

Lenin sayesinde

kendi malı olmuş toprak,

ki bu rüya uğruna

isyanlarda

kurban vermiş ecdadını.

Kızıl Meydan'da

mezarlar,

mezarlarda yatan

Komünarlar,

sanki yavaşça fısıldarlar:

“Anacığımız!

Göz bebeğimiz!

Sen yaşa yeter ki,

korkumuz mu var?

Uğruna

on kez daha

ölürüz biz.”

Bir büyücü

çıksa da,

sihirli bir kelimeyle,

siz ölün,

o dirilsin dese

mucizeyle,

sokaklar
 dolar taşar,
 insanlar sel gibi akar
 ve ölüme atılırdı,
 sessiz bir neşeyle.

Ama mucize
 yok ki.
 Yalnız Lenin.

Lenin,
 tabutu
 ve herkesin
 çökük omuzu.

O insanca yaşadı-
 insandı,
 benzeriydi hepimizin.

Öyleyse,
 taşı onu-
 çek acısını
 sineye, ey insanoğlu!

Matem marşları
 ve hıçkırıkların
 omuzlarında,
 cenaze alayının taşıdığı
 bu şafak kızılı tabut
 kadar değerli,
 paha biçilmez bir yük,
 taşınmadı
 bugüne dek asla
 halk okyanuslarında.

Aklının
 ve gücünün mirasçısı
 kahramanlardan
 oluşan,

Şeref Kıt'ası

yeni kurulmuştu ki

henüz,

Sovyetler Sarayına uzanan

Tverskaya-Dimitrovka yolunda,

sabırsız

kalabalıklar

çoktan kaldırımlara dizilmişti

dümdüz.

1917'de,

insan açlıktan

ölür de.

"yarın yerim" der,

dünyada girmezdi

ekmek kuyruğuna.

Fakat yas getirdi

bu acı,

korkunç,

donan kuyruğa,

çocuk,

ihtiyar

hasta ve sakatları bile,

uğurlamak

üzere

Lenin'i son yolculuğuna.

Saflara dizilen

köylerle kentler,

sanki

yürekten yaralı

çocuklarla büyükler.

Lenin'in

tüm varlığının canlısı,

resmi geçitte,

emek dünyası.

Evlerin
sivri çatılarından
eğilen,
buzlu dalların
aralarından
süzülen,
ve uysallaşana-dek-dövülen
bir Çinli
kadar sarı,
sönen umutlarına yanıyor,
güneş ışıkları.

Karıştı
tarihler,
şaşırdı
saatler,
gündüzlerin
omzuna yaslanmış
geceler ağlıyor,
sanma
gece vakti
yıldız ışıklı gökler,
Amerika
Birleşik Devletleri'nde
zenciler ağlıyor.

Dehşetli soğuk!
Soğuktan
kavruluyor tabanlar,
günlerce,
gece gündüz,
sokakta beklerken kalabalıklar,
el çırpıp
ısınmak
kimsenin aklından bile geçmiyor.

Çıt yok...

Halk önderine

saygı gösteriyor.

Sevgiyle çelikleşen

iradeyi mi sınıyor

soğuk insanlarda?

Yakaladığını

bırakmıyor,

eziyet çektiriyor,

kaskatı donduruyor.

Yığınlarda

bu ısrar,

bu saygılı

sabır var da,

onda niye olmasın?

O da

sütunlar arasına

sokuluyor.

Büyüyor,

yükseliyor basamaklar,

her biri kör kayalık,

ne ses,

ne soluk,

ne de iç çekiş,

mezar gibi ortalık.

Nasıl geçilir,

insan ayağını

atmaktan korkar,

öylesine

kasvetli ve karanlık,

o dört basamaklık

uçurumlar.

O uçurum
 para pul mantığından,
 Haşmetmeap
 Altın'a
 kölelik çağından,
 o uçurum
 ve kenarı-
 tabut ve Lenin
 ve ötesinde-
 Komün,
 kıpkızıl,
 şan ve onurun şafağından.

 Bir şey göremezsin,
 belki yalnız
 Lenin'in alnını,
 ve Nadejda Konstantinovna'yı,^(*)
 bir sis perdesi
 ardından...

 Kupkuru,
 yeis dolu gözler,
 insanı
 daha çok
 sarsar,
 gözyaşlarından.

 Ağır ağır
 dalgalanan
 ipeği bayrağın,
 eğiliyor Lenin'in önünde,
 son kez
 derin saygısıyla:

^(*) **N. K. Krupskaya** (1886-1938): Lenin'in eşi. Devrimci harekete katılmıştı. Komünist Parti ve Sovyet devlet yönetiminin önde gelen simalarındandı.

“Elveda yoldaş,
onurlu yaşamını
bitirdin.
bizleri
bırakıp gittin
kaybının acısıyla...
Ne korkunç!
Yumsan gözünü,
gözleri bağlı
acının
sonsuzaya gerilmiş
telinde yürür gibisin.
Yüz yüze
gelmişsin de
sanki bir an,
inanmaya değer
tek gerçeği
düşünür gibisin.

* * *

Mutluyum!
Ağırlığını yitirmiş sanki
vücudum,
çalınan marşın
notaları ortalığı çınlattı,
o bir dakikanın
parlak ışığı,
yıllarca
içimi
öylece aydınlattı.

Mutluyum!
Ben de bir parçasıyım
bu birliğin,
göz yaşlarımız bile
kitle içinde paylaşılır.

Konuřmak iyi de,
asıl feci olanı,
yalnızca bir dakika var-
nasıl
ayak uyduralım
saniyelerin kořusuna?
Tek
bir doyulmaz
bakıřla,
nasıl sarılalım ona?
Sıradakiler
korkuyla,
büyüyen bir dehřetle,
saatin
karla örtülü
siyah kadranına
bakıyor.
Dönüyor
delicesine akreple yelkovan
ve sonunda
hařmetle,
Spaskaya'daki saat, (*)
çeyrek saatin daha
bittiğini duyuruyor.
Dur insanoğlu!
İřit de nutkun tutulsun!
Felaket var
bu kara haberde!
Soluklar kesilsin!
Hayat bitsin!
Hareket dursun!

(*) **Spaskaya:** Kremlin'de saat kulesi.

ve bizlerle,
 insanlığı
 temsil edenlerle,
 gelenlerle
 son kez saygılar sunmaya,
 bir eylem
 ve
 isyan fırtınasıyla
 yönlendirilenlerle,
 o gün
 temeli atılan eseri,
 inşa etmeye ve
 tamamlamaya.

* * *

Yerlere kadar
 eğilen
 bayrakların
 kızıl kuşağı ardından
 Muralov'un sesi: (*)
 “Haz’rool!
 Sola dön, ileri maarş!
 Sol!
 Sol!”
 Aslında,
 böyle sert bir komuta
 da
 yok gerek.
 Soluklarımız
 daha rahat,
 daha düzgün,
 daha seyrek,

(*) N. İ. Muralov (1886-1938): Sovyet Parti ve Hükümet emekçisi. 1924'te Moskova Askeri Bölgesi komutanıydı.

kurşun gibi
 vücutlarımızı
 silkip sürükledik,
 ağır adımlarımızla
 meydanı
 titreterek.

Sancakların
 her biri
 başımızın
 üstünde,
 sağlam ve güvenilir
 ellerde,
 yine dalgalanıyor.

Yürüyen
 saflarımızdan
 yine aynı enerjiyle,
 tek bir düşünce,
 tüm dünyaya
 dalga dalga yayılıyor.

Ortak bir kaygıdan
 doğan
 bu tek halkası
 tüm düşünceler
 zincirinin,
 yansıyor
 orduda,
 tezgahta,
 pullukta.

Ne olacak
 Cumhuriyetimiz?
 Aramızda yok Lenin.
 Yerini
 kim tutacak?
 Hem nasıl?
 Kim bu başkası?

Bana
 ihtiyar diyorsan,
 al, torunumu kaydet,
 Komünist Gençlik Örgütü'nden,
 ne yavru kuş ama!”

* * *

Hey!
 Amiral filosu!
 Donanma vira demir!
 Haydi,
 siz de görev başına,
 denizaltı köstebekleri!
*“Yedi deniz üstünde,
 okyanuslar üstünde...
 şarkıda böyle denir,
 yol alır denizciler,
 şenlenir yürekleri!”*

Beri gel ey Güneş!
 Tanık ol!
 Yumuşat yaslı çehreni!
 Çocuklar alacak,
 büyüklerin yerini.
 Bak,
 büyüklerle
 bir hizada yürüyor,
 sert adımlar
 ata ata.
 Kalk borusu ötüyor:
 Tra-ta-ta-ta-aa-aa!

“Bir-İki-Üçler,
Biz piyonerler,
Faşistlerden korkmayız,
Gelsinler de görsünler!”

Avrupa,
yaşlı itler gibi
hırladıysa da
boş yere,
uyardık onu:
“Geri bas!
Ayağını denk al!” diye.
Halkımız
karşı koydu
müthiş bir gürültüyle.
Böylece,
Lenin'in ölümü
bile
dönüştü
en büyük bir
komünist örgütleyiciye!
Dünyayı kaplayan
fabrika bacaları
ormanının
üzerinde
dev bir bayrak olan
Kızıl Meydan'ın
gönderinde
milyonlarca el
sımsıkı kenetlendi,
ağır ağır
dalgalana
dalgalana
göklere yükseldi.

İşte bu bayraktan,
 bu bayrağın
 her kıvrımından
 her zamankinden
 canlı,
 Lenin bize
 seslenir her zaman:
 “Emekçiler,
 son saldırı için
 hazır olun!
 Köleler,
 başınızı dik tutun,
 belinizi doğrultun!
 Proleterler
 ordusu,
 işte dimdik ayaktasın!
 Tez gelen
 zaferiyle
 Devrimimiz bin yaşasın!
 Tarihin kaydettiği
 savaşlar on bini aştı,
 fakat
 bu en büyük
 ve en haklı
 savaştı!”

1924

LENİN DESTANI

v. mayakovski

"Onu yakından tanıyanlar, halkın içindeki çalışmalarını görenler yada eserlerini okuyanlar için Mayakovski, yaşamın ta kendisiydi..."

'Yaşam' sözcüğünü onun şairliği, derinden gelen, gür sesiyle özdeşleştirmek, benim için kolay. Mayakovski'nin şiirlerini okurkenki ritmi, söyleşilerdeki konuşmasıysa sakın ve ölçülüydü, ama yine de hayat dolu ve güçlüydü. Evet, o, bitmez tükenmez bir hayat ve güç kaynağıydı; kendini kontrolü tamdı ve iradesi sarsılmaz güçlüydü. Bununla da kendisi, yaşamın en ileri derecede ve en uç noktada gerçekleşiydi.

Mayakovski'nin herhangi bir kitabını açtığımda, her sayfada hayat sanki yüzüme doğru fışkırır, karşı konulmaz bir sel gibi üstümden akar gider; karanlıkların alçaklığına karşı acımasız, parlak bir ışık, bir projektörün araştırıcı huzmesi gibi gözlerimi kamaştırır."

Anatoli Lunaçarski

"Mayakovski, Vatan, Parti ve İnsanlıktan sözederken, en şefkat dolu kelimeleri, yüreğinin artezyen kuyusundan yükselen kelimeleri, gerçek sevgi sözcüklerini seçerek yüksek sesle ve apaçık konuşmuştur."

Louis Aragon

"Şafakları ve günbatımlarını sınıflandıran eskimiş şiirsel sistemlerin ortasında, Mayakovski'nin sesi bir yapı ustası balyozunun parçalayıcı gücüyle haykırır. Şair, halkının kolektif yaşamında, yeni ezgilerin kaynağını bulur. Bugüne dek, bu ünlü şairin insan sevgisi dolu seslenişleri ve parlaklığı, çağımızda, şiirsel alanda kendine özgü ve eşit bulunmaz bir örnek olarak kalmıştır."

Pablo Neruda

ISBN 975-7350-74-3

9 789757 530749